

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Štěpánka Kopecká

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta ekonomická
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

Povinné údaje na obalech potravinářských výrobků

Vypracovala: Štěpánka Kopecká
Vedoucí práce: Ing. Bc. Alena Srbová Ph.D.

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Štěpánka KOPECKÁ**
Osobní číslo: **E14234**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Povinné údaje na obalech potravinářských výrobků**
Zadávající katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Návrhy na zlepšení informovanosti spotřebitelů o povinných údajích na obalech potravinářských výrobků s využitím výsledků z terénního výzkumu.

Metodický postup:

1. Studium teoretických východisek
2. Provedení terénního výzkumu
3. Zhodnocení výzkumu
4. Závěr a návrh doporučení

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z realizovaných průzkumů. 5. Závěr. 6. Seznam literatury. 7. Přílohy. 8. Resumé.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

Hulva, T. (2005). *Ochrana spotřebitele*. Praha: ASPI Publishing.
Horová, O. (2006). *Ochrana spotřebitele po vstupu do Evropské unie*. Praha: VŠE Oeconomica.
Janků, M. (2013). *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. Praha: C.H. Beck.
Selucká, M. (2008). *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Praha: C.H. Beck.
Suková, I. (2010). *Zákon o potravinách a prováděcí vyhlášky*.
Tomančáková, B. (2011). *Ochrana spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde.
Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin.
Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers.
Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích.
Zákon č. 166/199 Sb., o veterinární péči.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Bc. Alena Srbová, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **16. ledna 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (20)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. února 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma „Povinné údaje na obalech potravinových výrobků“ jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 30. 3. 2016

.....

Štěpánka Kopecká

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Ing. Bc. Aleně Srbové, Ph.D. za vedení, konzultace a pomoc při zpracování této bakalářské práce, a také bych ráda poděkovala všem respondentům za vyplnění dotazníků. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu a trpělivost.

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Literární rešerše.....	4
2.1. Ochrana spotřebitele	4
2.1.1. Kdo je to spotřebitel?	4
2.1.2. Instituce v oblasti ochrany spotřebitele, dozorové orgány.....	5
2.1.3. Spotřebitelské organizace.....	7
2.2. Strategie bezpečnosti potravin ČR pro rok 2014 – 2020.....	7
2.2.1. Cíle	7
2.2.2. Zajištění bezpečnosti potravin 2014 - 2020	8
2.2.3. Pozitivní a negativní trendy v oblasti bezpečnosti potravin.....	10
2.3. Potravinové právo ČR	10
2.3.1. Povinné údaje na obalu potravin	13
2.3.1.1. Název obchodní firmy a sídla	16
2.3.1.2. Název potraviny	16
2.3.1.3. Čisté množství.....	16
2.3.1.4. Seznam složek.....	16
2.3.1.5. Země nebo místo původu.....	24
2.3.1.6. Způsob uchování potraviny.....	24
2.3.1.7. Datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti.....	25
2.3.1.8. Údaje o množství hlavní složky	25
2.3.1.9. Návod k použití potraviny	25
2.3.1.10. Obsah alkoholu u nápojů s obsahem alkoholu vyšším než 1,2%	26
2.3.1.11. Výživové údaje	26
2.3.1.12. Označení šarže	28
2.3.2. Nepovinné údaje na obalu potravin.....	28
2.3.2.1. Bio potraviny	29
2.3.2.2. Značky kvality potravin	31
2.3.3. Výsledky Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro rok 2014	34
2.4. Marketingový výzkum.....	35
3. Cíl, hypotézy, metodika	37
3.1. Cíl práce.....	37

3.2.	Hypotézy.....	37
3.3.	Metodický postup	37
4.	Vlastní práce	38
4.1.	Plán výzkumu	38
4.2.	Vyhodnocení dotazníku	38
4.3.	Zhodnocení hypotéz	64
4.4.	Návrhy na zlepšení	65
5.	Závěr	72
6.	Summary and keywords.....	73
7.	Seznam použitých zdrojů.....	74
8.	Seznam použitých obrázků, grafů a tabulek	80
9.	Příloha	82

1. Úvod

Tato bakalářská práce bude zaměřena na povinné a dobrovolné údaje na obalech potravinářských výrobků. Nejprve, v literární rešerši, bude práce popisovat, kdo je spotřebitelem, jaké jsou instituce v oblasti ochrany spotřebitele, jaké máme v České republice dozorové orgány a také několik vybraných spotřebitelských institucí. Dále bude práce popisovat Strategii bezpečnosti potravin ČR pro rok 2014 – 2020, jaké jsou její cíle, zajištění bezpečnosti potravin pro toto období, a bude popisovat také negativní a pozitivní trendy v oblasti bezpečnosti potravin. Podrobněji bude probráno potravinové právo ČR a povinné i nepovinné údaje na obalech potravinářských výrobků.

V praktické části bakalářské práce bude provedeno dotazníkové šetření pomocí online dotazování. Toto šetření se bude zabývat tím, kde respondenti nejčastěji nakupují, zda-li se respondenti zajímají o informace na obalech potravin. Také tím, zda vědí, které informace jsou povinné a musí být na obale potravinového produktu, a které jsou dobrovolně uváděny. O které údaje se zajímají nejvíce a zda ví, jakým způsobem musí být tyto informace na obale uvedeny. Také zde bude prostor pro jejich názory na možné navrhované vylepšení uvádění údajů. Údaje budou poté zpracovány a bude zde i porovnání mezi ženami a muži a také podle věku respondentů

Po vyhodnocení výzkumu budou v práci uvedeny konkrétní návrhy na zlepšení.

2. Literární rešerše

2.1. Ochrana spotřebitele

2.1.1. Kdo je to spotřebitel?

Podle nového občanského zákoníku je pojem spotřebitel definován dle § 419 jako *„každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“* (Občanský zákoník 2012, 2016, § 419).

V Zákoně o ochraně spotřebitele ze dne 16. prosince 1992, předpis č. 634/1992 Sb. je dle § 2, odst. 1 a) *„spotřebitelem fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání“* (Zákon o ochraně spotřebitele 1992, 2014, § 2).

Další definici je možné najít ve Směrnici Evropského Společenství č. 85/577/EHS, o ochraně spotřebitele, která říká, že *„spotřebitelem je jakákoli fyzická osoba, která v transakcích spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za jeho podnikatelskou činnost nebo výkon povolání“* (Směrnice Evropského parlamentu a Rady o právech spotřebitelů 1985, 2004, článek 2).

Dle Tomančákové (2011, str. 15,16) jsou spotřebitelé *„jedinci jednající v rámci svých vlastních tržních možností jako protipól osobám (fyzickým nebo právnickým), které jednají v rámci své podnikatelské nebo jiné obchodní činnosti.“*

Je možné se také setkat s pojmem průměrný spotřebitel, jenž vymezil Soudní dvůr Evropské unie jako takového spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, a to s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. Tato definice je uvedena v článku č. 18, ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu (Směrnice Evropského parlamentu a Rady o nekalých obchodních praktikách 2005, 2005, čl. 18).

Dále je možné se setkat se skupinou tzv. zranitelných spotřebitelů – *„Pokud určité vlastnosti, jako je například věk, fyzická nebo duševní slabost nebo důvěřivost, vedou k snadnějšímu ovlivnění spotřebitelů obchodními praktikami nebo propagací produktů, a pokud taková praktika může narušit ekonomické chování pouze u těchto spotřebitelů způsobem, který může obchodník rozumně očekávat, je vhodné zajistit přiměřenou ochranu těchto spotřebitelů posuzováním dané praktiky z pohledu průměrného člena této“*

skupiny. “(Směrnice Evropského parlamentu a Rady o nekalých obchodních praktikách 2005, 2005, článek 19)

Ochranu spotřebitele je možné nalézt v mnoha právních předpisech. Dle autora Janků (2013) je základním a nejvyšším právním předpisem Ústava ČR a Listina základních práv a svobod. Tyto právní předpisy jsou ústavněprávními prameny pro postupně vytvářený systém právní ochrany spotřebitele.

2.1.2. Instituce v oblasti ochrany spotřebitele, dozorové orgány

Co rozumíme pojmem bezpečná potravina? Bezpečná potravina je potravinou zdravotně a hygienicky nezávadnou. Tato potravina nesmí vyvolat jakékoli poškození u konzumenta, je-li připravena a snědena k účelům, pro které je určena. Vliv na bezpečnost potravin má zemědělská produkce, zpracovatelé, dovozci, distributoři potravin, státní orgány ale i spotřebitelé.

Všechny články zúčastněné v potravinovém řetězci musí dodržovat určitá pravidla – předpisy a tím chrání konzumenta před zraněním, onemocněním a zabezpečují přiměřenou záruku, že potravina je vhodná ke konzumaci.

Bezpečné potraviny vhodné pro konzumaci poskytují spotřebiteli jasné a snadno pochopitelné informace o jednotlivých potravinářských výrobcích a o zacházení s nimi. Tyto informace nalezneme především na obalech potravin (Ministerstvo zemědělství [Mze], 2015a).

Dle Hulvy (2005) je třeba spotřebitele chránit, a důvod je prostý. Konkurenční boj dodavatelů o zájem spotřebitele. Spotřebitelé pak mohou být objektem nepoctivého jednání ze strany dodavatelů- soutěžitelů.

V publikaci Horové (2006, str. 15) je možné nalézt následující tvrzení: *„Základním cílem ochrany spotřebitele je pomocí strategií zaměřených na odstraňování nedokonalostí trhu dosáhnout větší rovnováhy a transparentnosti ve vztazích mezi spotřebiteli a výrobci a prodejci, iniciovat rozvoj tržních podmínek, které dávají spotřebiteli možnost většího výběru za přijatelné ceny a podporovat rozvoj občanských spotřebitelských iniciativ při respektování jejich apolitičnosti a nezávislosti.“*

Selucká (2008, str. 3) napsala: *„Ačkoli v počátcích vzniku a existence ES nepatřila ochrana spotřebitele k politikám prosazovaným a chráněným právem ES, od 70. let minulého*

století (poprvé tomu bylo na pařížském summitu v roce 1972) se ochrana spotřebitele dostala do popředí zájmu politiky ES“

V bakalářské práci jsem se zaměřila na orgány kontrolující ochranu spotřebitele v oblasti potravin a potravinářských výrobků v České republice.

Kontrolní orgány kontrolují potraviny již od prvovýroby až po prodej konečnému spotřebiteli.

V působnosti Ministerstva zemědělství to jsou Státní veterinární správa, Státní rostlinolékařská správa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Ústav pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (MZe, 2012c).

Státní veterinární správa provádí dozor nad potravinami živočišného původu, od výroby, skladování, přepravě, vývozu, dovozu a při prodeji potravin.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce vykonává dozor při výrobě a uvádění potravin do oběhu.

Ústav pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv kontroluje oblasti v používání léčivých přípravků při veterinární péči, v oblasti pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský provádí dozor v oblasti vstupů do zemědělské výroby. Kontroluje oběh hnojiv, pesticidů, odrůdy pěstovaných rostlin a osiv, provádí dozor nad systémem ekologické a integrované produkce aj. (Vláda České republiky, 2014)

V působnosti Ministerstva zdravotnictví pak dále orgány ochrany veřejného zdraví. Ty provádí státní dozor nad poskytováním stravovacích služeb, ke zjišťování ohrožení zdraví, zjišťování příčin a zamezení šíření onemocnění nebo poškození zdraví z potravin (Vláda České republiky, 2014).

V některých případech se na kontrole podílí i Státní úřad pro jadernou bezpečnost, nebo Celní správa České republiky (MZe, 2012c).

Nedílnou součástí dozorových orgánů je také Česká obchodní inspekce, která kontroluje označení výrobků, jež jsou uváděny na trh, povinnými údaji, zda vlastnosti výrobků odpovídají požadavkům, apod. (Česká obchodní inspekce, 2013).

2.1.3. Spotřebitelské organizace

Spotřebitelská organizace, je nezávislá organizace, která hájí zájmy spotřebitelů, není zapojená do komerčních zájmů, není napojená a jakoukoliv politickou stranu a je aktivní ve spotřebitelských záležitostech (Kabinet pro standardizaci, 2005).

Spotřebitel.net je občanským sdružením, jehož cílem je prosazování, obhajoba zájmů a práv spotřebitelů, zajišťování informačního servisu tištěnou formou, elektronickou, sdělovací technikou atd. Vykonává poradenské a právní služby pro občany a členy sdružení. Organizuje různé výchovné a vzdělávací aktivity v oblasti obrany spotřebitele formami seminářů, kongresů, publikací, atd. Pomáhá při vyřizování oprávněných stížností spotřebitelů. Spolupracuje s tuzemskými i zahraničními organizacemi a podává podněty zákonodárným orgánům (Spotřebitel net, 2013).

Nezisková organizace dTest, byla založena v roce 1992. Tato organizace poskytuje spotřebiteli na stránkách časopisu dTest nebo na webových stránkách komplexní spotřebitelský servis. Každý měsíc publikuje testy výrobků, přibližuje srozumitelně práva spotřebitelů a povinnosti prodávajících. Varují před nebezpečnými výrobky, vedou aktualizovanou databázi klamavých praktik podnikatelů, vzdělávají podnikatele i spotřebitele (dTest,2013).

Dalšími spotřebitelskými organizacemi jsou:

- Sdružení českých spotřebitelů, KOSA - koalice občanských spotřebitelských aktivit ČR, (MZe, 2012b)
- Asociace občanských poraden,
- Občanské sdružení pro bezpečnosti potravin a ochranu spotřebitele,
- Generation Europe,
- Sdružení obrany spotřebitelů Moravy a Slezska,
- Sdružení obrany spotřebitelů – Asociace
- Západočeské sdružení obrany spotřebitelů (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

2.2. Strategie bezpečnosti potravin ČR pro rok 2014 – 2020

2.2.1. Cíle

Základním cílem ČR v této oblasti je výroba a uvádění na trh pouze bezpečných potravin. Dále také poskytování ověřených informací a stupeň kvality potravin a tím posílení ochrany spotřebitele.

Cílem v oblasti výživy je podpora správné výživy obyvatelstva vedoucí k prevenci nemocí a ke zvýšení kvality života. (Usnesení vlády ČR k návrhu na Strategii bezpečnosti potravin výživy 2014 – 2020)

2.2.2. Zajištění bezpečnosti potravin 2014 - 2020

Na systému zajištění bezpečnosti potravin se v ČR podílejí rezorty zemědělství, zdravotnictví, školství, ve spolupráci s dalšími ministerstvy. Dále nevládní organizace, spotřebitelské a profesní sdružení, výzkumné ústavy, univerzity a vysoké školy.

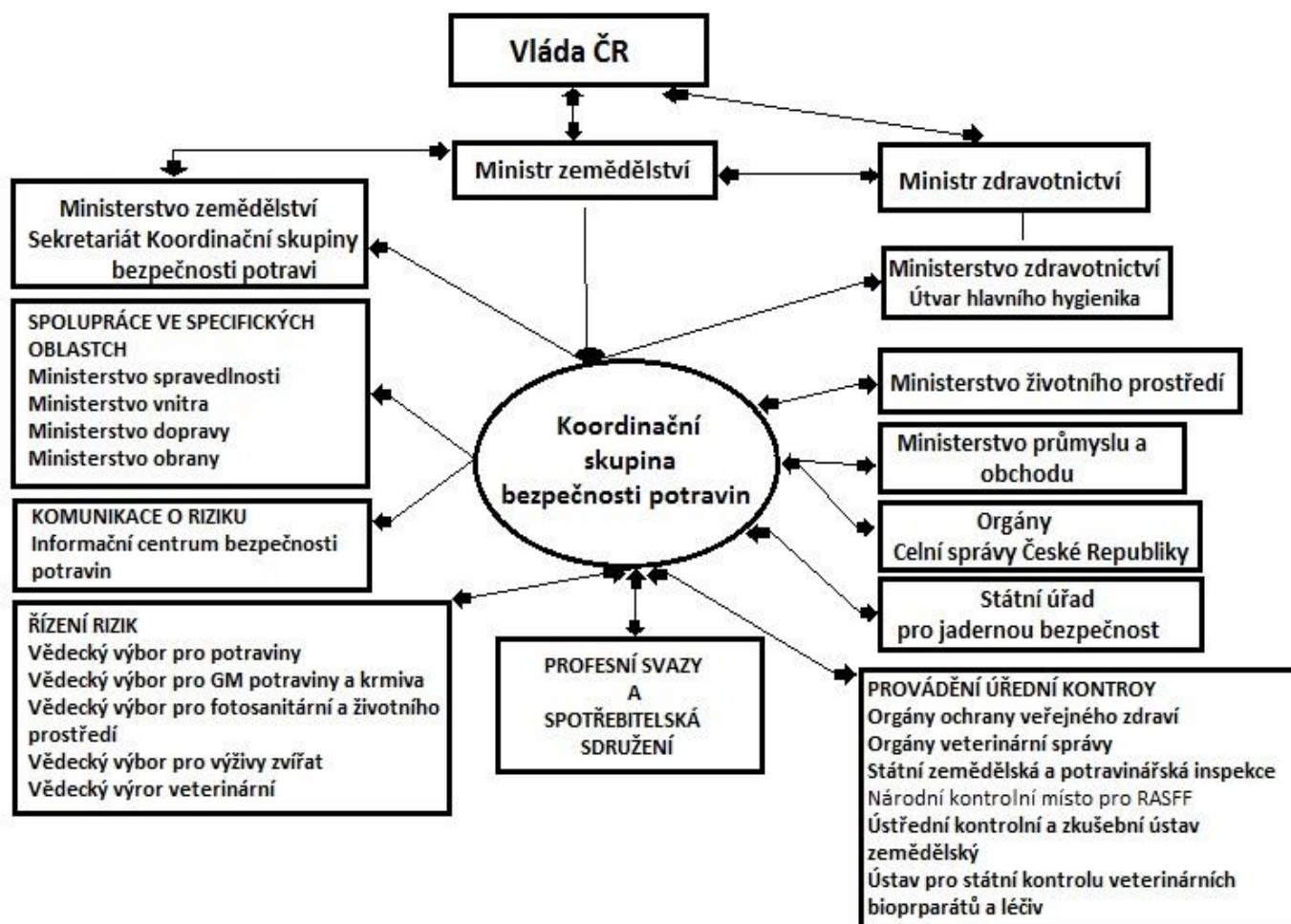
Správná výživa obyvatelstva je důležitá pro prevenci chronických neinfekčních onemocnění souvisejících se stravou, proto je důležitá podpora produkce zdravých a bezpečných potravin.

Tato problematika výživy se tedy prolíná jak bezpečností potravin, tak i otázkami spojenými s produkcí, zpracováním ale i dostupností bezpečných a kvalitních potravin na domácím trhu (Usnesení vlády ČR k návrhu na Strategii bezpečnosti potravin výživy 2014 – 2020, 2014).

Od roku 2002 existuje Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), který vytváří vědecky podložené hodnocení zdravotních rizik a poskytuje informace členským státům, Evropskému parlamentu a Evropské komisi. V ČR se hodnocením rizik zabývají výzkumné ústavy, univerzity a vysoké školy. Proces hodnocení rizik se skládá z identifikace nebezpečí, popisu, hodnocení a odhadu rizika (Usnesení vlády ČR k návrhu na Strategii bezpečnosti potravin výživy 2014 – 2020, 2014).

Pro řízení rizik je důležitá koordinace aktivit všech zainteresovaných skupin, stanovení priorit, posilování spolupráce a výměny informací. Koordinaci zainteresovaných skupin je možné vidět na Obrázku č. 1.

Obrázek č. 1: Koordinace zainteresovaných skupin

Zdroj: Usnesení Vlády ČR ze dne 8. ledna 2014 č. 25 k návrhu Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 – 2020

Důležité je neprodlené podávání informací ohledně aktuální bezpečnosti potravin ale také vzdělávání veřejnosti o správné výživě, hygieně a manipulaci s potravinami. K tomu slouží různé projekty podpory zdraví, webové stránky, informační letáčky, přednášky, články v tisku, mobilní aplikace aj.

Komunikací se spotřebiteli je pověřená organizace Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) (Usnesení Vlády ČR k návrhu na Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2014 – 2020, 2014).

2.2.3. Pozitivní a negativní trendy v oblasti bezpečnosti potravin

Mezi pozitivní trendy řadí tato strategie skutečnost, že čeští spotřebitelé stále více preferují tuzemské potraviny. Vnímají je jako potraviny kvalitnější. Roste zájem o nutriční kvality potravin, dopad na zdraví člověka a zvyšuje se důraz na výživu dětí. Klesla spotřeba cukrovinek a alkoholu a sloupla spotřeba ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků. V oblasti školství došlo k zakomponování projektů výchovy ke zdraví na základních školách.

Objevují se ale i negativní trendy, jako je zvyšování klamání spotřebitele, falšování potravin, nahrazování surovin méně kvalitními, ale i zatajování některých složek objevujících se v potravině. Hlavní příčinou tohoto negativního trendu je tlak trhu na ceny potravin.

Mezi další negativní trendy patří změny obdělávání zemědělské půdy. Negativní dopad má zvýšená spotřeba pesticidů a dalších látek používaných v zemědělství.

Objevují se ale i nová nebezpečí a rizika spojená s globalizací a propojováním trhů. Dochází k vývoji nových technik a technologií, jako např. nanotechnologie, klonování zvířat, aj.

Také roste počet osob trpících nadváhou či obezitou, hlavně dětí, to souvisí také s negativním trendem zvýšení fyzické pasivity a spotřebou potravin s nevhodným nutričním obsahem (Usnesení Vlády ČR k návrhu na Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2014 – 2020, 2014).

2.3. Potravinové právo ČR

Potravina je jakákoliv látka nebo výrobek, které jsou určeny ke konzumaci člověkem, nebo u nichž lze důvodně předpokládat, že je člověk bude konzumovat. Potravinou nejsou krmiva, živá zvířata, tabákové výrobky, léčivé přípravky, apod. (Čejka, 2014)

V rámci potravinového práva v ČR je používán zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích.

Tento zákon vymezuje pojmy jako je kontrolní vzorek, čisté množství, název (výrobku, druhu, skupiny, podskupiny), místo určení prvního příjmu potravin na území ČR, jakostní soubor charakteristických vlastností, výrobu potravin – čištění, třídění, upravování, opravování a zpracování včetně balení a další úpravy, doplněk stravy, uvádění do oběhu tabákových výrobků, původní použití potravin stanovené výrobcem, potraviny použitelné k jinému než původnímu použití, šarží množství druhově totožných jednotek, tabákové výrobky, klasifikace jatečně upravených těl jatečných zvířat, potravinu neznámého původu

a potravinu živočišného původu (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, §1)

Dále upravuje povinnosti provozovatelů potravinářského podniku, jako jsou např. požadavky na jakost potravin, na technologické a hygienické požadavky ve všech fázích výroby, požadavky na složení doplňků stravy, požadavky na obaly a obalové materiály, požadavky na vývoz a dovoz potravin aj. (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, § 3).

Upravuje povinnosti provozovatelů potravinářských podniků, kteří vyrábějí nebo dovážejí potraviny určené pro zvláštní výživu a také informační povinnost provozovatele potravinářského podniku, označování potravin (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, §3c, § 3d, § 4).

V § 6 nalezneme informace o označování potravin. Jsou zde uvedeny údaje, které musí být uvedené na obalu potravin v případě, že:

- je potravina zabalená bez přítomnosti spotřebitele,
- je potravina na trh uváděná nebalená
- nebo pokud provozovatel uvádí na trh pokrmy nebalené, nebo jsou-li zabaleny v místě prodeje na žádost spotřebitele (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, § 6, § 7, § 8, § 9).

Dále se tento zákon zaměřuje na uvádění potravin na trh, tabákové výrobky a jejich označování, přepravu a státní dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, § 10, 12, 13).

Potravinové právo se vztahuje na všechny kroky od výroby, přes zpracování po distribuci.

Základní povinností provozovatele potravinářského podniku je uvádět na trh pouze bezpečné produkty. Další povinností, je v případě pochybností o bezpečnosti potravin potravinu stáhnout z trhu a informovat dozorové orgány.

Nevyhovující potraviny lze rozdělit na nejakostní, falšované, klamavě označené a nebezpečné.

Nebezpečné jsou takové potraviny, které nejsou vhodné k lidské spotřebě. Například potraviny zkažené, obsahující cizorodé látky, zaplísňené, atd.

Nejakostní jsou pak potraviny, které nesplňují určité požadavky na jakost. Jako příklad je možné uvést šunku zařazenou jako šunku nejvyšší jakosti, avšak nesplňující požadovanou normu na množství masa obsaženého ve výrobku.

Za falšovaný výrobek může být považován výrobek s názvem červené víno, u kterého bylo zjištěno nepovolený přídavek barviv a 23% přídavku vody.

Každá potravina musí nést na obale povinné údaje, ale je možné uvádět i údaje dobrovolné.

Potravinové právo ČR je v souladu s potravinovým právem EU. Je-li potravina v jedné zemi EU vyhovující, je vyhovující i pro ostatní členské státy (Čejka, 2014).

Mezi další předpisy související s potravinovým právem v ČR patří:

- Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci,
- Vyhláška č. 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků,
- Vyhláška č. 320/2014 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení ve vztahu k některým druhům potravin,
- Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele,
- Vyhláška č. 38/ 2001 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmu,
- Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky,
- Vyhláška č. 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití,
- Vyhláška č. 133/ 2004 Sb., o podmínkách označování potravin a surovin, o nejvyšší dávce záření a o způsobu označení ozáření na obalu, aj (Státní zemědělská a potravinářská inspekce [SZPI], 2015c).

Mezi vybrané evropské předpisy spadají:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti potravin
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 o hygieně potravin, a Nařízení Komise (ES) č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny (SZPI, 2014b).

2.3.1. Povinné údaje na obalu potravin

Ve výše zmíněném zákoně o potravinách a tabákových výrobcích jsou popsány povinné údaje, které musí být uvedeny na obalech výrobků. Jedná s o:

- Jméno a příjmení nebo název anebo obchodní firma a adresa sídla provozovatele potravinářského podniku, který potravinu vyrobil
- Název potraviny,
- Čisté množství,
- Seznam složek, množství určitých složek nebo skupin složek,
- Země nebo místo původu,
- Způsob uchování potraviny,
- Datum použitelnosti nebo datum minimální trvanlivosti
- Údaje o množství hlavní složky v hmotnostních procentech, stanoví-li tak prováděcí právní předpis
- Návod k použití v případě potraviny, kterou by bez tohoto návodu bylo obtížné odpovídajícím způsobem použít,
- U nápojů s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových skutečný obsah alkoholu v procentech objemových
- Výživové údaje
- Označení šarže (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, § 7).

V případě potravin nebalených se jedná o tyto údaje -v těsné blízkosti potraviny (například na cenovce výrobku v prodejním regálu):

- údaj o názvu potraviny,
- jméno a adrese výrobce,
- zemi původu,
- popř. i třídě jakosti nebo množství hlavní složky v hmotnostních procentech, pokud je tak stanoveno v prováděcích právních předpisech

V blízkosti místa nabízení potraviny k prodeji spotřebiteli (například u prodejního pultu:

- datum použitelnosti nebo datum minimální trvanlivosti,

- údaj o alergenech,
- popř. další údaje, stanoví-li tak prováděcí právní předpis.

Třetí možností je, že potraviny jsou zabaleny v místě prodeje na žádost spotřebitele.

V tomto případě obal těchto výrobků bude obsahovat následující informace:

- název provozovatele
- název potraviny
- čisté množství
- seznam složek
- alergenní složky,
- země nebo místo původu
- zvláštní podmínky uchování
- jméno nebo obchodní název a adresa výrobce,
- datum použitelnosti (popř. minimální trvanlivosti)
- třídu jakosti
- %ní obsah hlavní složky (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015, § 9a).

Povinné informace musí být vytištěny na obal písmem, jehož výška je v případě písmene malé „x“ nejméně 1,2 mm. V případě obalů s největší plochou menší než 80 cm² musí být výška písmene „x“ minimálně 0,9 mm (Suková,2014).

Podle velikosti obalu jsou povinné i pouze některé údaje. To je možné vidět na Obrázku č. 2.

Obrázek č. 2: Největší plocha a velikost písma, povinné údaje

Zdroj: Vošmerová, 2014

Povinné informace musí být uváděny v českém jazyce (jazyce srozumitelném v příslušné zemi). Uváděné informace nesmějí spotřebitele uvádět v omyl (Suková, 2014).

Tyto údaje musí být uvedeny v místě prodeje a umístěny na viditelném místě v těsné blízkosti potravin. Dále musí být v blízkosti zpřístupněny informace o alergenních složkách a datu minimální trvanlivosti či datu použitelnosti (Suková, 2014).

Musí být srozumitelné, na viditelném místě, nezakryté, snadno čitelné, nepřerušované dalšími údaji, nemazatelné a nekódované (mimo aditiv). Nesmí být žádným způsobem zastřeny, skryty ani přerušeny jiným textem. (Nařízení Evropského parlamentu a Rady o poskytování informací o potravinách spotřebitelům 2011, 2011, článek 13, odst. 1)

Výška písma je dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1169/2011/ES o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, min. 1,2 mm (v případě obalů, jejichž největší plocha je menší než 80 cm², činí výška písma nejméně 0,9 mm). (Nařízení

Evropského parlamentu a o poskytování informací o potravinách spotřebitelům 2011, 2011, článek č. 13 odst. 2, 3)

2.3.1.1. Název obchodní firmy a sídla

Jde o název výrobce, prodávajícího nebo dovozce nebo balírny. V případě, že jde o fyzickou osobu, musí zde být uvedeno jméno, příjmení a místo podnikání. Za uvedení potraviny na trh poté odpovídá právnická nebo fyzická osoba uvedená na obale (Suková, 2014).

2.3.1.2. Název potraviny

Názvy musí být v souladu s právními předpisy a prováděcími vyhláškami EU. Nadále platí, že název potraviny musí být doprovázen údajem o fyzikálním stavu nebo určitém způsobu úpravy, pokud tyto informace nevyplývají přímo z názvu, charakteru druhu nebo skupiny potravin (Suková, 2014).

2.3.1.3. Čisté množství

Výrobce musí uvést na obalu čisté množství potraviny bez obalu. Pokud je potravina obsažena v nálevu, musí uvést celkové množství potraviny včetně nálevu, ale i množství čisté potraviny (bez nálevu). Pokud je potraviny menší množství než 5g /5ml a u potravin jenž jsou prodávány na kusy a tento počet je přes obal snadno spočitatelný, nevyžaduje se uvádění toho údaje (Suková, 2014).

2.3.1.4. Seznam složek

Uvedení seznamu surovin a látek obsažených v potravině (přidatné látky, alergen, voda atd.) a jejich množství. Složky se řadí sestupně podle hmotnosti (Suková, 2014).

Alergeny

Co jsou alergen? Alergenní složky vyvolávají u daných jedinců různé druhy alergických reakcí. Tyto alergie postihují 20 - 30 % populace. Každý jedinec trpící alergickými reakcemi by se měl tedy vyhýbat spotřebě potravin obsahujících určité alergen a předcházet tak alergické reakci (Analergin, 2015).

Podle potravinového práva EU, platí povinnost poskytovat spotřebitelům informace o alergenních složkách v produktech, které byly použity pro výrobu potravin. Povinnost poskytovat informace se vztahuje na 14 hlavních potravinových alergenů, jež jsou nejčastější příčinou alergických reakcí u spotřebitelů:

- obiloviny obsahující lepek (tj. pšenice, žito, ječmen, oves,

pšenice špalda, kamut nebo jejich hybridní odrůdy) a výrobky z nich s výjimkou glukosového sirupu a dextrosy z pšenice, maltodextrinů na bázi pšenice, glukosového sirupu vyrobeného z ječného škrobu a obilovin používaných k výrobě destilátů nebo lihu zemědělského původu pro lihoviny a jiné alkoholické nápoje

- koryši a výrobky z nich
- vejce a výrobky z nich
- ryby a výrobky z nich s výjimkou rybí želatiny používané jako

nosič u vitamínových nebo karotenoidních přípravků, rybí želatiny nebo vyziny používané jako čeridlo při výrobě piva a vína

- jádra podzemnice olejné (arašídy) a výrobky z nich
- sójové boby (sója) a výrobky z nich s výjimkou zcela rafinovaného

sójového oleje a tuku, přírodní směsi tokoferolů (E306),

přírodního D-alfatokoferolu, přírodního D-alfa

tokoferolacetátu, přírodního D-alfa tokoferolu sukcinátu

získaného ze sójových bobů, rostlinného oleje získaného

z fytoosterolů a esterů fytoosterolů ze sójových bobů, rostlinný

stanol ester vyrobený ze sterolů z rostlinného oleje ze sójových

bobů

- mléko a výrobky z něj (včetně laktózy) s výjimkou syrovátky

používané k výrobě destilátů nebo lihu zemědělského původu

pro lihoviny a jiné alkoholické nápoje a lacitolu

- suché skořápkové plody, tj. mandle (*Amygdalus communis* L.),

lískové ořechy (*Corylus avellana*), vlašské ořechy (*Juglans*

regia), kešu ořechy (*Anacardium occidentale*), pekanové ořechy

(*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), para ořechy

(*Bertholletia excelsa*), pistácie (*Pistacia vera*), ořechy

makadamie a queensland (*Macadamia ternifolia*) a výrobky z nich
s výjimkou suchých skořápkových plodů požívaných k výrobě
destilátů nebo lihu zemědělského původu pro lihoviny a jiné
alkoholické nápoje

- celer a výrobky z něj
- hořčice a výrobky z ní
- sezamová semena (sezam) a výrobky z nich
- oxid siřičitý a siřičitany v koncentracích vyšších než 10 mg/kg
nebo 10 mg/l, vyjádřeno jako SO₂
- vlnička (lupina) a výrobky z něj
- měkkýši a výrobky z nich

(Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) o poskytování informací o potravinách spotřebitelům 2011, 2014, Příloha č. 2).

Níže je možné vidět Obrázek č. 2, na kterém je seznam alergenů publikovaný ve směrnici 2000/89 ES od 13. 12. 2014 směrnici 1169/2011 EU.

SEZNAM ALERGENŮ

publikovaný ve směrnici 2000/89 ES od 13.12.2014 směrnici 1169/2011 EU

- 1 OBILOVINY OBSAHUJÍCÍ LEPEK**
pšenice, žito, ječmen, oves, špalda, kornut nebo jejich hybridní odrůdy a výrobky z nich
- 2 KORÝŠI**
a výrobky z nich
- 3 VEJCE**
a výrobky z nich
- 4 RYBY**
a výrobky z nich
- 5 PODZEMNICE OLEJNÁ (ARAŠÍDY)**
a výrobky z nich
- 6 SÓJOVÉ BOBY (SÓJA)**
a výrobky z nich
- 7 MLÉKO**
a výrobky z něj
- 8 SKOŘÁPKOVÉ PLODY**
mandle, lískové ořechy, vlašské ořechy, kešu ořechy, pekanové ořechy, para ořechy, pistácie, makadamie a výrobky z nich
- 9 CELER**
a výrobky z něj
- 10 HOŘČICE**
a výrobky z ní
- 11 SEZAMOVÁ SEMENA (SEZAM)**
a výrobky z nich
- 12 OXID SIŘIČITÝ A SIŘIČITANY**
v koncentracích vyšších 10 mg, ml/kg, l, vyjádřeno SO₂
- 13 VLČÍ BOB (LUPINA)**
a výrobky z něj
- 14 MĚKKÝŠI**
a výrobky z nich

agfoods
Healthy - Happy - Food Service

Na obalech potravinových výrobků jsou alergeny zvýrazněny (např. typem písma).

Výjimku z označování alergenních složek mají některé potraviny, u kterých je prokázáno, že v důsledku zpracování surovin určitou technologií výroby, výsledná potravinová již neobsahuje rezidua alergenních látek obsažených v původních, nezpracovaných surovinách. Tyto suroviny je možné nalézt příloze II nařízení (EU) č. 1169/2011. Je možné zde najít např. zcela rafinovaný sójový olej, glukózový sirup z pšenice aj. (Pavelková, 2015).

Další výjimkou je případ, kdy název potraviny jednoznačně informuje o obsahu alergenních složek (Suková, 2014).

Preventivní značení alergenních složek jsou od provozovatele v rámci odpovědného přístupu. Můžeme se setkat se sdělením např.: „Může obsahovat stopy lepku“, „Může obsahovat arašíd“, aj. Toto preventivní značení se používá pouze v případě kdy *„alergenní složka nebyla vědomě použita při výrobě potraviny a potravin přesto obsahuje malá množství alergenní složky, která zůstanou ve výrobku po realizaci všech preventivních opatření k zabránění kontaminace alergenní složky“* (Pavelková, 2015).

Přidatné látky, neboli „Éčka“

„Éčka“ jsou látky uváděné pod kódem se začínajícím písmenem E. Jsou to látky přidávané do potravin během výroby, z důvodu např. prodloužení doby trvanlivosti nebo pro zvýraznění či úpravu chutě potravinových výrobků. Tyto látky jsou takzvané přídavné látky a musí být vyznačeny na obalu potravin svým kódem a seřazeny sestupně dle obsaženého množství látky v produktu (SZPI, 2014a).

V právním řádu České republiky je možné nalézt používání aditiv ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 4/2008 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky použití přídavných látek a extrakčních rozpouštědel při výrobě potravin a v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 o potravinářských přídavných látkách, příloha II. a III.

Dle Státní zemědělské a potravinářské inspekce (2014a) je možné „Éčka“ rozdělit na antioxidanty, barviva, konzervanty, regulátory kyselosti, kypřící látky, sladidla, látky zvýrazňující chuť, zahušťovadla, želírující látky, modifikované škroby, stabilizátory, emulgátory, nosiče a rozpouštědla, proti-spékavé látky, leštící látky, balící plyny, propelanty, odpeňovače, pěnotvorné látky, zvlhčující látky, plnidla, zpevňující látky, sekverstanty, látky zlepšující mouku.

Antioxidanty jsou látky prodlužující údržnost výrobku a chrání potravinu proti oxidaci - reakci potraviny s kyslíkem a násl. zkáze potraviny. Projevem zkázy mohou být např. barevné změny potraviny, žluknutí tuků aj.

Barviva jsou látky podporující nebo obnovující barvu potraviny, narušenou v průběhu výrobního procesu. Produkt tak získá pro spotřebitele lákavější vzhled. U určitých potravin jako je např. med, ovocné šťávy, dětská výživa není dobarvování povoleno. U másla je povoleno pouze dobarvování karoteny.

Konzervanty jsou látky, které prodlužují potravinám trvanlivost. Zamezují růst mikroorganismů, které mohou být pro lidský organismus škodlivé. Nejznámějšími přírodními konzervanty jsou např. ocet, kuchyňská sůl. Uměle vyrobené pak kyselina sorbová, kyselina bezoová, oxid siřičitý aj. Ovšem oxid siřičitý je jedním z hlavních alergenů.

Regulátory kyselosti jsou látky udržující, či měnící kyselost potravin.

Kypřící látky vytváří plyny, a tím zvyšují objem tělesa.

Dále dle Státní zemědělské a potravinářské inspekce (2014a) jsou to sladidla, které udělují potravinám sladkou chuť. Náhradní sladidla nejsou potraviny se sladkou chutí jako např. med, fruktóza aj. Náhradní sladidla se používají pro výrobu stolních sladidel. Ty musí nést označení „Stolní sladidlo na bázi...“, doplněné o název sladidla. Produkty, které obsahují více jak 10 % náhradních sladidel polyalkoholických cukrů – E 420, E421, E953, E965, E966, E967 musí být dále na obalu označeny výstrahou „Nadměrná konzumace může vyvolat projímavé účinky“

Mezi látky zvýrazňující chuť a vůni patří např. kyselina guanylová, kyselina inosinová, aspartam, thaumatin, aj.

Zahušťovadla zvyšují viskozitu potraviny. Zahušťovadlo je různě upravovaný škrob, arabská guma, agar, karagenan, celulózy aj.

Želírující látky jsou takové, které udělují potravíně texturu tím, že vytvářejí gel.

Modifikované škroby jsou látky vytvořené chemickou změnou jedlých škrobů.

Stabilizátory pomáhají udržovat fyzikální vlastnosti potravinových výrobků. Používají se ke stabilizaci, zabarvení potraviny, udržování a posilování. Např. u výroby emulzních likérů, výrobě zmrzlin, dezertů, studených omáček aj.

Emulgátory jsou látky umožňující vytvoření stejnorodé směsi dvou nebo více nemísitelných kapalných fází. Emulgátory zahrnují lecitiny, polysorbáty, cukroestery, estery mono- a diglyceridů mastných kyselin, aj. S jejich použitím je možné se setkat při výrobě cukrářských výrobků a jemného pečiva, kakaových a čokoládových výrobků, zmrzlin, dezertů, cukrovinek, v náhradách mléka a smetany, emulzních likérech a mnoha dalších.

Nosiče a rozpouštědla jsou látky používané k ředění, rozpouštění, disperzi a jiné fyzikální úpravě potravinových doplňků, aditiv a aromat. Tyto látky se používají pro snazší manipulaci, aplikaci nebo použití přídatných látek. U dětské výživy je požívání těchto nosičů omezeno.

Proti-spékavé látky tzv. proti-hrudkující látky snižují tendenci výrobků vytvářet hrudky (ulpívat vzájemně na sobě). Mezi tyto látky patří oxid křemičitý a křemičitany. Přidávají se do práškovité potravy, rýže, plátkového nebo strouhaného sýra, atp.

Lešticí látky jsou látky nanášené na vnější povrch potravin vytvářející lesklý vzhled nebo povlak. Tyto látky je možné znát především z úprav povrchu ovoce, ale také z glazování potravin, např. cukrovinek, čokolády, ale také ze zrnkové kávy nebo ořechových jader. K této úpravě se používají především vosky – včelí, kandeliový a šelak.

Balící plyny jsou používané k prodloužení trvanlivosti potravin. Používá se argon, dusík a helium. Plyny se zavádí do obalu před, během nebo po plnění do obalu. Takto zabalené potraviny musí nést na obalu označení „Baleno v ochranné atmosféře“.

Propelanty jsou plyny vytlačující z obalu vzduch.

Odpěňovače snižují pění nebo zabraňující vytváření pěny.

Pěnotvorné látky umožňují vytvářet stejnorodé disperze.

Zvlhčující látky chrání potravinu před vysycháním. K těmto látkám patří i látky podporující rozpouštění práškových potravin ve vodě.

Plnidla zvětšují objem potraviny bez výrazného zvýšení energetické hodnoty.

Zpevňující látky napomáhají ke křehnutí nebo zpevňování tkání ovoce a zeleniny.

Sekverstanty jsou látky vytvářející chemické komplexy s ionty kovů.

Látky zlepšující mouku se přidávají do těsta pro zlepšení pekařské kvality (SZPI, 2014a).

Existují také Éčka, která se získávají přímo ze zvířat, nebo mohou být získávána ze zvířat. Například

- E 120 – Karmín, kyselina karmínová;
- E 542 – Jedlý (Kostní) fosfát;
- E 901- Včelí vosk;
- E 913 – Lanolin (tuk z vlny);
- E 270 - Kyselina mléčná;
- E 422 – Glycerin; aj. (Zdravá potravina, 2015).

Většina průmyslově vyráběných potravin již dnes obsahuje řadu přídatných látek. Ať již z důvodů např. delší doby minimální trvanlivosti, zvýraznění chuti, či navrácení nebo podpory barvy a vzhledu potravin.

V následující Tabulce č. 1 je možné vidět rozdělení přídatných látek na příznivě působící látky, látky přijatelné, látky méně vhodné, látky působící nepříznivě a látky s výrazně škodlivým účinkem.

Tabulka č. 1: Éčka v potravinách

Hodnocení 1	PŘÍZNIVĚ PŮSOBÍCÍ LÁTKY E: 100, 101, 140, 150a, 160a, c, d, e, 161b, 162, 163, 170, 175, 270, 290, 300, 306-308, 322, 392, 410, 427, 440, 901, 948
2	LÁTKY PŘIJATELNÉ E: 141, 172, 174, 260, 296, 301, 302, 304, 309, 315, 316, 325-327, 334, 350-352, 363, 406, 460, 470b, 551-553, 640, 650, 902-904, 920, 949, 1102, 1103
3	LÁTKY MĚNĚ VHDNÉ E: 150b, c, d, 153, 160b, f, 171, 200, 202, 203, 261, 263, 297, 330-332, 335, 337, 353, 354, 400-404, 407, 415-418, 420-422, 425, 426, 445, 461, 463-466, 469, 470-475, 481-483, 491-495, 500-504, 508-511, 514-517, 524-530, 554-559, 570, 574-579, 585, 912, 914, 938, 939, 941, 942, 953, 957, 965, 966, 967, 968, 999, 1105, 1200, 1404, 1420, 1422, 1451, 1452, 1520
4	LÁTKY PŮSOBÍCÍ NEPŘÍZNIVĚ E: 120, 161g, 173, 234, 236, 251, 252, 262, 280-283, 338-341, 343, 355-357, 380, 385, 405, 407a, 412-414, 432-436, 442, 444, 450-452, 459, 468, 476, 477, 479b, 507, 513, 518, 520-523, 535, 536, 538, 541, 620-635, 900, 943, 950, 951, 959, 961, 1201, 1202, 1203, 1204, 1410, 1412-1414, 1440, 1442, 1450, 1505, 1517, 1518
5	LÁTKY S VÝRAZNĚ ŠKODLIVÝM ÚČINKEM E: 102, 104, 110, 122-124, 127-129, 131-133, 142, 151, 154, 155, 180, 210-224, 226-228, 230-233, 235, 242, 249, 250 (dusitany) , 284, 285, 310-312, 320, 321, 512, 586, 905, 927, 944, 952, 954, 962, 1519

Zdroj: Kamevěda, 2012

2.3.1.5. Země nebo místo původu

Uvedení země původu nebo místa provenience je povinné:

- pokud by opomenutí tohoto údaje mohlo uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečné země - původu nebo místa provenience potraviny, zejména pokud by informace připojená k potravíně nebo etiketa jako celek jinak naznačovala, že potravina je z jiné země původu nebo místa provenience;
- v případě masa kódů kombinované nomenklatury (KN) uvedených na seznamu v příloze XI (Regulation of the European parliament and Council on the provision of food information to consumers 2011, 2014, čl. 26, odst. 2).

Dále je uvedeno, že je-li uváděna země původu nebo místo provenience potraviny a nejedná se o stejnou zemi nebo místo, z nichž pochází její primární složka:

- uvede se rovněž země původu nebo místo provenience dané primární složky, nebo
- uvede se, že se země původu nebo místo provenience primární složky liší od země původu nebo místa provenience potraviny. (Regulation of the European parliament and Council on the provision of food information to consumers 2011, 2014, čl. 26, odst. 3)

Uvádění země původu nebo místa provenience je povinné pro tyto potraviny:

- jiné druhy masa než hovězí
- mléko;
- mléko použité jako složka v mléčných výrobcích;
- nezpracované potraviny;
- jednosložkové produkty;
- složky, které tvoří více než 50% potraviny

(Regulation of the European parliament and Council on the provision of food information to consumers 2011, 2014, čl. 26, odst. 5).

2.3.1.6. Způsob uchování potraviny

U většiny potravin je vhodné, uchovávat je v chladu a bez přístupu světla.

Zvýšená teplota totiž podporuje chemické reakce v potravíně a může tak podpořit nežádoucí růst mikroorganismů (např. u masa, mléka, aj.). Naopak snížená teplota může také způsobit znehodnocení, např. u zeleniny, brambor, ovoce aj.

U některých potravin je vhodné zabránit přístupu světla z důvodů nežádoucích změn barvy, vitamínů, konzistence, žluknutí aj.

Dále je vhodné potraviny zabalit a umístit tak, aby bylo zabráněno přístupu škůdců a jiným vlivů jako např. vzájemnému ovlivňování (vůně – pach).

Zvýšená vlhkost také může napomoci k rychlejšímu rozmnožování mikroorganismů. Také může vést k hrudkování a spékání sypkých výrobků.

Přístup vzduchu může u některých potravin vyvolat oxidaci vzdušným kyslíkem. Ale u některých potravin, jako například u ovoce a zeleniny a trvanlivých salámů apod. je určitá míra větrání důležitá (MZe, 2015c).

2.3.1.7. Datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti

Datum použitelnosti je používán u potravin jako jsou např. cukrářské výrobky, lahůdkářské výrobky, upravené čerstvé a chlazené ovoce a zelenina, mléčné výrobky aj. Tyto potraviny nazýváme potraviny podléhající rychlé zkáze. U těchto potravin nalezneme označení: “Spotřebujte do...”

Datum minimální trvanlivosti se používá u potravin trvanlivějších. Zde nalezneme označení: “Minimální trvanlivost do...” (Suková, 2014).

2.3.1.8. Údaje o množství hlavní složky

Množství složky nebo skupiny složek použité při výrobě nebo přípravě potraviny se uvede, pokud je dotčená složka nebo skupina složek:

- uvedena v názvu potraviny nebo ji spotřebitelé s tímto názvem obvykle spojují;
- na etiketě zdůrazněna slovy, vyobrazením nebo grafickým znázorněním, nebo
- důležitá pro charakterizaci potraviny a pro její odlišení od výrobků, s nimiž by mohla být zaměněna kvůli svému názvu nebo vzhledu (Nařízení Evropského parlamentu a rady o poskytování informací o potravinách spotřebitelům 2011, 2011, čl. 22).

2.3.1.9. Návod k použití potraviny

Nařízení nezakazuje použití piktogramů, symbolů nebo jiného grafického znázornění, kterým by se měl spotřebitel řídit. Musí ale předcházet slovní vyjádření. U návodu k použití potraviny může být např. způsob a délka přípravy mražených polotovarů atd. (Chýlková, 2013).

2.3.1.10. Obsah alkoholu u nápojů s obsahem alkoholu vyšším než 1,2%

Skutečný obsah alkoholu se vyjadřuje s maximálně jedním desetinným místem a po něm následuje „% obj.“. Může před ním být uvedeno slovo „alkohol“ nebo pouze zkratka „alk.“. Obsah alkoholu se stanovuje při teplotě 20 °C a připouští se odchylky stanovené nařízením (Chýlková, 2013).

2.3.1.11. Výživové údaje

Výživová (nutriční) hodnota potravin je složena z údajů o množství obsažených látek v potravine a podle toho je možné určit do jaké míry je potravina pro výživu člověka významná. Zda je prospěšná či nežádoucí. Je zde možné nalézt údaje o energetické hodnotě, o množství obsažených živin, vlákniny, minerálů, vitamínů, stopových prvků ale také polyfenolů, karotenoidů, aj. (MZe, 2015b).

Energetická hodnota je vypočítávána pomocí přepočítacích koeficientů pro 1g látky:

- sacharidy, s výjimkou polyolů	17 kJ = 4 kcal
- polyoly	10 kJ = 2,4 kcal
- bílkoviny	17 kJ = 4 kcal
- tuky (triacylglyceroly)	37 kJ = 9 kcal
- alkohol	29 kJ = 7 kcal
- organické kyseliny	13 kJ = 3 kcal
- vláknina	8 kJ = 2 kcal
- erythritol	0 kJ = 0 kcal

Přepočítací koeficient pro salatrimy – tuky se sníženým obsahem energie se na 1 g látky stanoví takto: 25 kJ - 6 kcal

V případě, že je na obalu udán obsah mononenasycených, polynenasycených, mastných kyselin a cholesterolu, musí být uveden také obsah nenasycených mastných kyselin.

Bezprostředně po údajích o obsahu sacharidů následují volné cukry, polyoly nebo škrob v tomto uspořádání:

sacharidy	g
z nich:	
- cukry	g
- polyoly	g
- škrob	g

Tam, kde je uváděn typ mastných kyselin a hodnota cholesterolu, musí být bezprostředně po údajích celkových tuků následovně:

tuk	g
z něho:	
- nasycené mastné kyseliny	g
- mononenasycené mastné kyseliny	g
- polynenasycené mastné kyseliny	g
- cholesterol	mg

(Vyhláška č.450/2004Sb, 2004, §7).

Obsah vitamínů a minerálních látek musí být vyjádřen v procentech doporučené denní dávky. Tento údaj se na obalu potravin značí pouze v případě, že vitamíny a minerální látky převyšují 15 % doporučené denní dávky.

Všechny tyto údaje musí být uvedeny pro 100 ml potravy nebo pro 100 g. Také mohou být uváděny na podávanou dávku, nebo na jednu porci, je-li na obalu uveden počet porcí v jednom balení.

Veškeré informace o množství nutričních (výživových) hodnot se musí vztahovat k množství na potravinu ve stavu, v jakém je uváděna na trh. Avšak výrobce také může uvést až hodnoty, které se vztahují na potravinu připravenou ke spotřebě. V tomto případě musí být k produktu připojen podrobný návod s pokyny na přípravu potravy.

Výživová hodnota uvedená na obalu se vypočítává jako tzv. průměrná hodnota proto, že v průběhu celého roku a vlivem dalších faktorů může aktuální hodnota kolísat.

Údaje týkající se výživové hodnoty musí být na obale uvedeny na jednom místě, v tabulce s přiřazenými hodnotami. Uváděné údaje musí být vytištěny čitelně, nesmazatelně a musí být umístěny na dobře viditelném místě. Informace nesmí být dodatečně zakryty či změněny a musí být uvedeny v českém jazyce (SZPI, 2011).

Následující Obrázek č. 3 obsahuje vzorových příklad pro uvádění výživových údajů na obalech potravinářských výrobků.

Obrázek č. 4: Vzorový příklad pro uvádění výživových údajů - obal sušenky Oreo

Výživové údaje / Informații nutriționale							
	100 g	11 g	%* / 11 g		100 g	11 g	%* / 11 g
Energetická hodnota / Energia / Valoare energetică	2040 kJ 485 kcal	225 kJ 53 kcal	3 %	Sacharidy / Glucide	70,0 g	7,7 g	3 %
Tuky / Grăsimi	20,0 g	2,2 g	3 %	z toho cukry / din care zaharuri	39,0 g	4,2 g	5 %
z toho nasycené / nasýtené mastné kyseliny / din care acizi grași saturați	9,9 g	1,1 g	5 %	Vláknina / Fibre	2,7 g	0,3 g	-
				Bilkoviny / Bielkoviny / Proteine	5,1 g	0,6 g	1 %
				Sůl / Sol / Sare	0,88 g	0,10 g	2 %

Zdroj: obal sušenka Oreo, 2015

2.3.1.12. Označení šarže

Šarže je množství druhově totožných jednotek, vyrobených za stejných podmínek. Výjimkou, kdy šarže nemusí být označena na obale je, pokud je plocha obalu menší než 10 cm² atd.

Šarže se značí písmenem L a číselným kódem (např. L27021). Mnohem častěji se ale identifikuje podle data použitelnosti, či minimální trvanlivosti. Tento údaj je velmi důležitý pro zpětné vysledování závadné suroviny, či potraviny. Pokud Státní zemědělská a potravinářská inspekce zjistí závadnou potravinu, vztahuje své zjištění ke konkrétním šaržím (SZPI, 2015a).

2.3.2. Nepovinné údaje na obalu potravin

Na obalech potravin se vyskytují vedle povinných údajů také dobrovolné údaje. Stejně jako povinné údaje nesmí být dobrovolné informace matoucí a nesmějí spotřebitele uvádět v omyl. V některých případech musí být podloženy vědeckými údaji (Chýlková, 2013).

Jako příklad dobrovolných informací je dle Sdružení českých spotřebitelů (2011) možné uvést značení GDA (doporučené denní množství). Dále je možné na obalu potravin nalézt certifikaci potravin, bioprodukty, značky biopotraviny, značky kvality aj.

2.3.2.1. Bio potraviny

Bio – produkt ekologického zemědělství

Spotřebitelé, kteří se orientují na „zdravou výživu“, se více zamýšlí nad tím, odkud potraviny pochází, jak byly vypěstovány a zpracovány, a zdali při jejich produkci nedošlo k poškození životního prostředí.

Biopotraviny jsou vyrobeny z bioproduktů. Tyto bioprodukty pochází z kontrolovaného ekologického zemědělství, které zahrnuje kladný vztah k půdě, rostlinám i zvířatům. Hospodaření bez umělých hnojiv, postřiků, chemických přípravků, hormonů a umělých látek. Díky tomu mají biopotraviny vysokou kvalitu, výraznou a nefalšovanou chuť.

Výroba biopotravin je vymezena zákonem č. 242 /200 Sb., o ekologickém zemědělství (Biopotraviny, 2015).

Certifikované biopotraviny nesou na obalu grafické označení BIO (tzv. biozebra) s nápisem „Produkt ekologického zemědělství“. Dále musí obsahovat identifikační kód kontrolního orgánu (CZ-KEN). Takto označený produkt byl kontrolován po celou dobu od výrobce až ke konečnému spotřebiteli (Biospotřebitel, 2015).

Kontrolu oprávnění používání tohoto označení kontroluje organizace KEZ o.p.s., ABCert AG, BIOKONT CZ (MZe, 2015a).

Na Obrázku č. 4 je možné vidět logo značení biopotravin a na následujícím Obrázku č. 5 vyobrazení loga na jednom z potravinářských výrobků.

Obrázek č. 5: BIO logo (tzv. biozebra)

Zdroj: Biospotřebitel, 2015

Obrázek č. 6: Správná etiketa biopotraviny

Zdroj: Biospotřebitel, 2015

Pro všechny výrobce biopotravin v Evropské unii platí povinnost používat na biopotravinách jednotné označení logem Evropské unie pro ekologickou produkci.

Logo zaručuje spotřebitelům informace o původu a kvalitách nakupovaných potravin a nápojů a soulad s Nařízením EU o ekologickém zemědělství. (Bio-info, 2015)

Na Obrázku č. 6 je možné vidět Povinné evropské logo pro biopotraviny.

Obrázek č. 7: Povinné evropské logo – bio list

Zdroj: Biospotřebitel, 2015

Ekologicky šetrný výrobek/služba

Dle České kvality (2010) je ekologicky šetrný výrobek/služba ekoznačení výrobků a služeb, které jsou prokazatelně šetrnější k životnímu prostředí, ale i ke zdraví spotřebitele po celou dobu svého životního cyklu. V České republice máme tři typy ekoznaček: Ekologicky šetrná služba, Ekologicky šetrný výrobek, Ekoznačka EU. Jejich loga je možné vidět na Obrázku č. 7.

Obrázek č. 8: Loga ekoznačení České republiky a Evropské unie

Zdroj: Česká kvalita, 2010

2.3.2.2. Značky kvality potravin

Certifikace kvality není povinný údaj na obalu potravin, avšak na obalech potravinářských výrobků se objevují informace, které s certifikací souvisejí. Je možné zde nalézt např. značky jako je KLASA, Regionální potravina, Zaručená tradiční specialita, Chráněné zeměpisné označení, Chráněné označení původu, aj.

Značka KLASA

Značka KLASA je udělována kvalitním domácím potravinářským a zemědělským výrobkům. Od roku 2004 spravuje tuto značku Oddělení marketingu Státního zemědělského intervenčního fondu.

Na Obrázku č. 8 je možné vidět logo národní značka kvality, která slouží k lepší orientaci spotřebitelům a odběratelům při výběru potravinářských produktů a k lepšímu porovnání kvality s konkurenčními výrobky.

Obrázek č. 9: Logo značky KLASA

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2012

Regionální potravina

Celostátní projekt Regionální potravina je projektem ministerstva zemědělství a agrární a potravinářské komory na podporu malých a středních pěstitelů a výrobců.

Toto ocenění mají výrobci právo používat po 4 roky pro propagaci oceněného výrobku touto marketingovou značkou, jejíž logo je možné vidět na obrázku č. 9.

Projekt podporuje zájem veřejnosti o tuzemské, čerstvé potraviny s jasným původem (MZe, 2012d).

Obrázek č. 10: Logo Regionální potravina

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2012

Zaručená tradiční specialita

Značkou „Zaručená tradiční specialita“ jsou označeny názvy zemědělských produktů nebo potravin, které jsou vyráběny za použití tradičních surovin, nebo se produkují tradičními způsoby nebo mají tradiční složení. Pravidla pro použití této značky, jejíž logo je možné vidět na obrázku č. 10, je možné nalézt v Nařízení Rady (ES) č. 509/2006 a nařízení Komise (ES) č. 1216/2007. Zaručenými tradičními specialitami jsou např. Špekáčky, Lovecký salám, Spišské párky aj. (MZe, 2012d).

Obrázek č. 11: Logo Zaručená tradiční specialita

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2012

Chráněné zeměpisné označení

„U zeměpisného označení je možné, aby pouze některá fáze výroby (výroba, zpracování nebo příprava) potraviny nebo zemědělského výrobku proběhla ve vymezeném území.“ (Státní veterinární správa, 2015).

Jako příklad je možné uvést produkty Třeboňský kapr, Olomoucké tvarůžky, Jihočeská niva (MZe, 2012d).

Logo označení je možné vidět na Obrázku č. 11.

Obrázek č. 12: Logo Chráněné zeměpisné označení

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2012

Chráněné označení původu

Chráněné označení původu, které je možné vidět na obrázku č. 12, je označením zemědělských potravin nebo výrobků pocházejících z daného regionu, určitého místa nebo určité země, jestliže kvalita nebo vlastnosti těchto výrobků nebo potravin jsou „výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.“ (Státní veterinární správa, 2015).

Jedná se např. o výrobek Pohořelický kapr.

Obrázek č. 13: Logo Chráněné označení původu

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2012

2.3.3. Výsledky kontrol Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro rok 2014

Podle výroční zprávy Státní zemědělské a potravinářské inspekce se při kontrole označování údajů na obalech potravin a výrobků posuzuje, zda byly obsaženy všechny povinné údaje, zda byly uvedeny správně, pravdivost uváděných údajů, zda -li není uváděn spotřebitel v omyl, a není-li klamán.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (2015b) ve své výroční zprávě pro rok 2014 uvedla, že v tomto roce zjistila celkem 4 276 nevyhovujících šarží potravin a ostatních výrobků. Nejvíce nevyhovujících šarží bylo nalezeno při kontrolách v maloobchodní síti, a to 3 974. Nevyhovující potraviny podle výroční zprávy zjišťuje 8x častěji v maloobchodní síti, než u výrobců.

Nejvyšší podíl závadných šarží zjistila Státní zemědělská a potravinářská inspekce u čokolád a cukrovinek, kdy nevyhovělo 68 % odebraných vzorků. Dále pak u medů 67 %, přídatných a aromatických látek 62 % vzorků a u dehydratovaných výrobků 54 % vzorků. Nejméně závadných šarží zjistila Státní zemědělská a potravinářská inspekce u obilnin -2 %, a výrobků z brambor -7 %.

Z hlediska země původu je podíl nevyhovujících šarží v České republice 19,4 % a v zemích EU 19,1%. Největší podíl nevyhovujících potravin z hlediska země původu má produkce dovezená ze třetích zemích, a to 39,9 %.

Při kontrole jakostních analytických požadavků nevyhovělo 452 šarží a při kontrole senzorických požadavků 1528 nevyhovujících šarží.

U kontroly chráněného zeměpisného označení bylo odebráno 118 šarží a z nich 2 nevyhověly (bylo zjištěno nedodržení specifikace) (SZPI, 2015b).

2.4. Marketingový výzkum

Marketingový výzkum je způsob, jakým je možné získat různé informace o spotřebitelích, dodavatelích, konkurenci, rizicích a příležitostech na trhu. Tyto informace ze společnosti jsou velmi důležité pro rozhodování firem a úspěšné vedení.

V publikacích je možné narazit na různé definice marketingového výzkumu např.:

- „Marketingový výzkum je cílevědomá a organizovaná činnost směřující k opatření informací o vnějším okolí podniku, o relevantním trhu, popř. o některé části takového trhu.“ (Kozel, Mynářová, Svobodová, 2011, str. 12)
- Marketingový výzkum představuje shromažďování, zpracování a analýzu veškerých informací potřebných pro optimální fungování marketingu.“ (Příbová, 1996, str. 13)
- Marketingový výzkum spočívá ve specifikaci, shromažďování, analýze a interpretaci informací, které slouží jako podklad pro rozhodování v procesu marketingového řízení.“ (Zbořil, 1998, str. 45)

Proces marketingového výzkumu začíná definováním problému a určením cíle výzkumu, což je nejdůležitější část v celém marketingovém výzkumu. Dále se zpracovává projekt, jenž zahrnuje cíl výzkumu, techniky, metody, velikost zkoumaného vzorku, způsob zpracování dat apod.

Další fází je analýza situace a určení zdrojů. Je potřeba zjistit, která data jsou pro řešení nutná, které z nich je potřeba zjistit a které jsou dostupné.

Následuje sběr informací. Výzkum rozlišujeme na kvantitativní, který získává faktické údaje a kvalitativní, který využívá analýzy závislostí a příčin a jejich zobecnění. Kvalitativní výzkum je i časově náročnější.

Podle charakteru problému můžeme kvantitativní metodou získávat informace metodou výzkumu jako je pozorování, dotazování či experiment – dle této informace je možné chápat, že jak kvalitativní, tak kvantitativní výzkum používá stejné typy metod sběru informací.

V případě, že již máme shromážděné informace, musí se analyzovat a interpretovat.

Poslední fází je končená zpráva, která zpracovává výsledky do finální podoby. Popisuje cíle a předmět výzkumu, použité metodické postupy, charakterizuje zkoumaný soubor, shrnuje poznatky výzkumu a doporučuje řešení (CzechPLUS, 2015)

Metoda výzkumu dotazováním za pomoci dotazníku je způsob psaného řízeného rozhovoru, neboť na psané dotazy se vyžadují písemné odpovědi. Při sestavování dotazníku

je nutné přesně určit hlavní cíl průzkumu. Logicky a stylisticky správně připravit otázky a provést pilotáž. Dotazník by měl být srozumitelný a neměl by obsahovat sugestivní otázky.

V dotazníku se nachází otázky uzavřené, otevřené a škálové. Dotazování jsou vybírání buď na základě teorie pravděpodobnosti, nebo takzvaným kvótním výběrem. Na základě interpretace výsledků dotaznické metody vytváří badatelé hypotézy, teorie a poznatky a zákony (Kohoutek, 2010).

Marketingový výzkum je velmi důležitým nástrojem, avšak má svá úskalí:

- výzkumník musí vzít v úvahu možnosti použitých metod a technik,
- musí se brát v úvahu čas mezi sběrem dat, zpracováním a implementací do praxe,
- musí se brát v úvahu kvalifikace tazatelů a jejich osobní vlastnosti,
- kvalita respondentů,
- finanční omezení (Výzkumy.cz, 2014).

3. Cíl, hypotézy, metodika

V této kapitole se bakalářská práce bude zabývat cílem práce, stanovenými hypotézami a metodikou práce.

3.1. Cíl práce

Cílem práce je návrh na zlepšení informovanosti spotřebitelů o povinných údajích na obalech potravinářských výrobků s využitím výsledků z terénního výzkumu.

3.2. Hypotézy

V rámci této bakalářské práce jsou stanoveny 4 hypotézy. Prvá hypotéza říká, že respondenti nejvíce na obalech potravin sledují informace o datu použitelnosti nebo minimální trvanlivosti. Druhá hypotéza se zabývá výživovým složením potravin a říká, že třetina respondentů se spíše nezajímá o výživové složení uváděné na obalech potravin. Jako třetí byla zvolena tato hypotéza: polovina respondentů si dohledává podrobnější informace o potravinách. A jako poslední, tedy čtvrtá hypotéza je, že více jak polovina respondentů by dala předost zvýraznění a zviditelnění země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potraviny.

3.3. Metodický postup

Metodický postup pro tuto bakalářskou práci je zvolen následujícím způsobem:

- Studium teoretických východisek
- Provedení terénního výzkumu pomocí online dotazníkového šetření
- Zhodnocení výzkumu
- Závěr a návrh doporučení

4. Vlastní práce

Ve vlastní práci je popsán plán výzkumu, dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení, dále pak zhodnocení hypotéz a uvedení návrhů na zlepšení.

4.1. Plán výzkumu

V praktické části této bakalářské práce se pomocí dotazníkového šetření zjišťovalo, zda respondenti, tedy spotřebitelé potravin vnímají údaje na obalech potravin, zda-li vnímají rozdíl mezi povinnými a nepovinnými údaji, o které údaje se zajímají, zda-li o těchto údajích něco vědí, zda-li si dohledávají potřebné informace a kde aj.

Dotazník byl vytvořen začátkem října 2015 a skládal se z úvodní části, kde byl vysvětlen důvod dotazování ale i další informace, a zároveň zde byl i návod na jednoduché vyplnění. Obsahoval celkem 26 otázek. V dotazníku byly otázky uzavřené, polouzavřené ale i otevřené.

Během pilotáže byl dotazník dán 17 respondentům, studentům z Jihočeské univerzity, rodině a známým. V této pilotáži se potvrdilo, že dotazník nepotřebuje žádné změny a mohl být tedy zahájen sběr informací od dalších respondentů. Dotazník začínal otázkou ohledně nákupu potravin. Dále se zabývá již povinnými údaji, jejich náležitostmi a poté zkoumá názory respondenta na danou problematiku. Dotazník končí otázkami identifikačními, jako například pohlaví respondentů, věk, nejvyšší dosažené vzdělání atd.

Na začátku listopadu 2015 byl dotazník vložen na internetový portál vyplnto.cz. Odkaz na tento online dotazník byl rozposílán respondentům pomocí emailu nebo pomocí facebook.com. Uzavření sběru dat s celkovým počtem respondentů 102 bylo 23. 11. 2015. Pro nesprávné vyplnění byly 2 dotazníky vyloučeny. Dále se tedy pracovalo se 100 dotazníky.

Vyplněné dotazníky byly zpracovány pomocí exportu dat z vyplnto.cz a dále úpravou v programu Microsoft Excel.

4.2. Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1: Kde nejčastěji nakupujete potraviny?

V této otázce měl respondent na výběr různé možnosti názvů obchodních řetězců prodávajících potraviny nebo otevřenou odpověď, kde mohl uvést i jiné obchody.

Respondenti měli na výběr pouze jednu možnost odpovědi. Nejčastěji uvedli, že nakupují v prodejnách řetězce Lidl – 23 z toho vše byly ženy, dále pak Tesco – 16, zde odpověděli 4 muži a 12 žen, na třetím místě Kaufland 13, z toho jeden muž a 12 žen

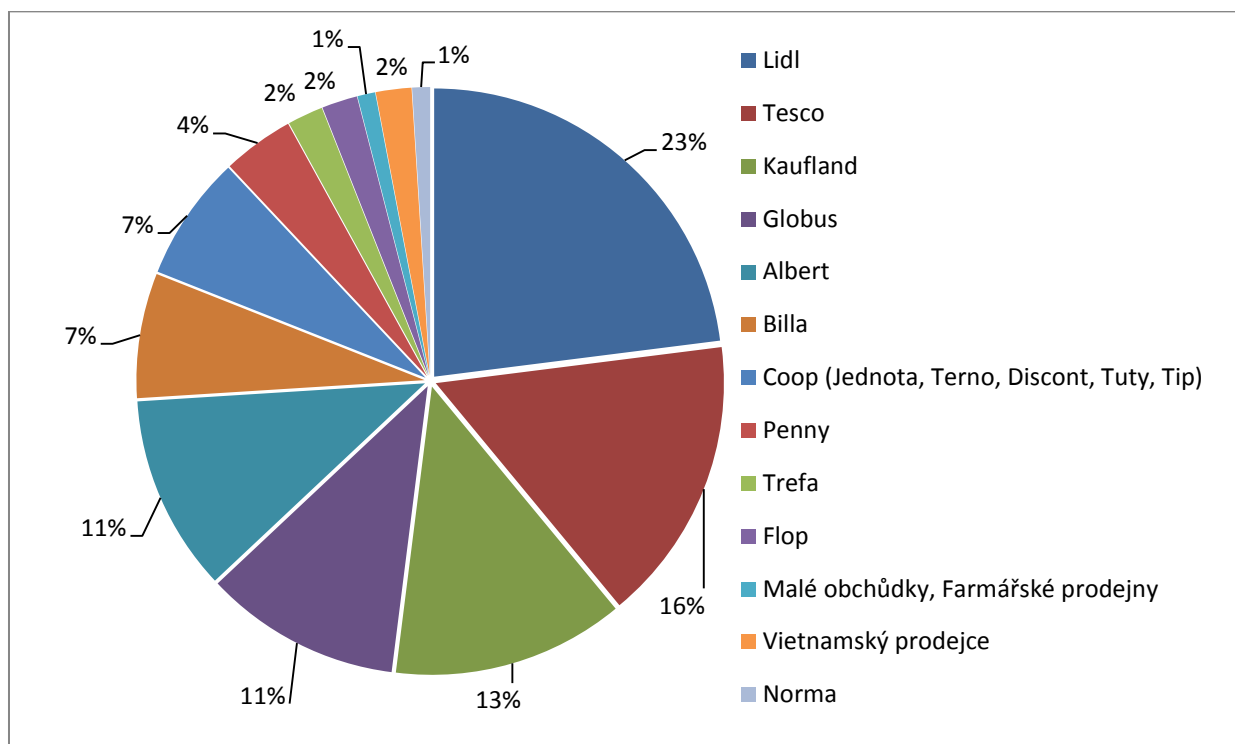
Někteří respondenti vybrali i otevřenou odpověď, kde uvedli, že nakupují v místních „Malých obchůdkách nebo Farmářských prodejnách“ 1 nebo u „Vietnamských prodejců“ 2 .

Tabulka č. 2: Otázka č. 1

Název	Počet	Počet v %
Lidl	23	23 %
Tesco	16	16 %
Kaufland	13	13 %
Globus	11	11 %
Albert	11	11 %
Billa	7	7 %
Coop (Jednota, Terno, Discont, Tuty, Tip)	7	7 %
Penny	4	4 %
Trefa	2	2 %
Flop	2	2 %
Malé obchůdky, Farmářské prodejny	1	2 %
Vietnamský prodejce	2	2 %
Norma	1	1 %
Celkem	100	100

Zdroj: vlastní

Graf č. 1: Otázka č. 1

Zdroj: vlastní

Otázka č. 2: Víte, které údaje jsou na obalech potravin povinné?

Tato otázka byla polouzavřená. Respondent mohl zvolit buď odpověď „Ne“ nebo odpověď „Ano“ a v tom případě musel vypsát povinné údaje, které zná.

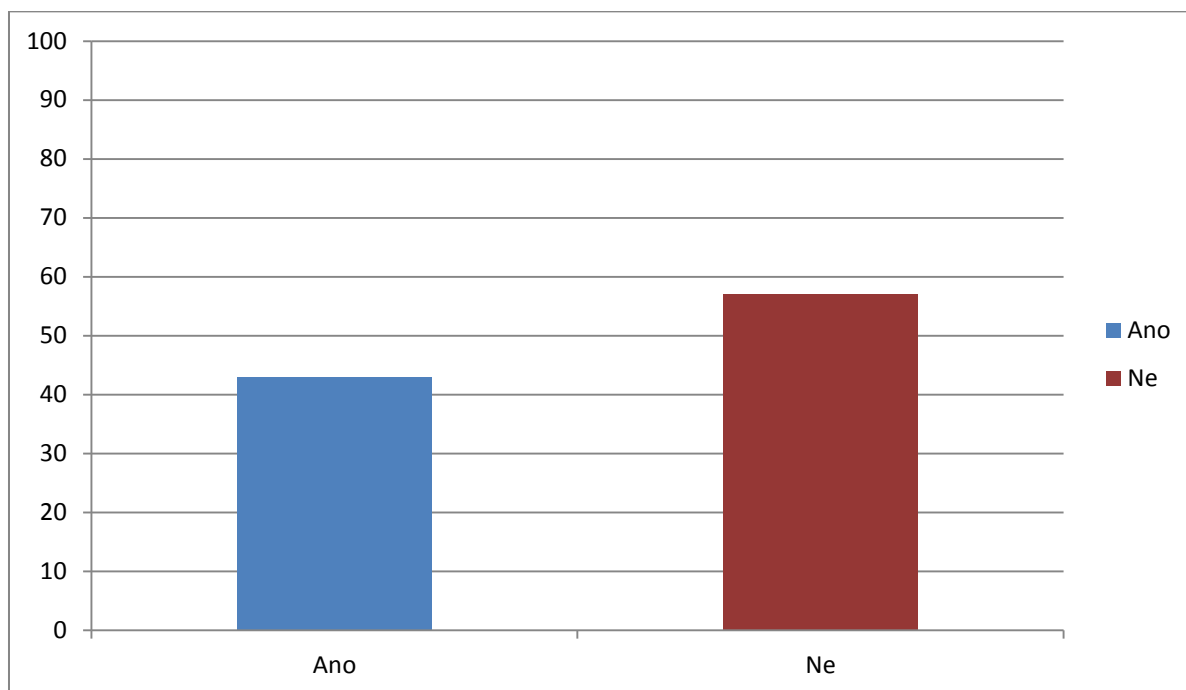
Na tuto otázku odpovědělo „Ne“ 57 respondentů, kde odpovědělo 36 žen a 7 mužů a „Ano“ 43 respondentů. Ti pak mezi údaje nejčastěji uváděli „datum spotřeby“ nebo „datum minimální trvanlivosti“, „země původu“, „hmotnost“, „název výrobce“, „složení“, „alergeny“, „použití výrobku“.

Tabulka č. 3: Otázka č.2

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	43	43 %
Ne	57	57 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 2: Otázka č. 2

Zdroj: vlastní

Otázka č. 3: Víte, které údaje na obalech potravin jsou dobrovolné?

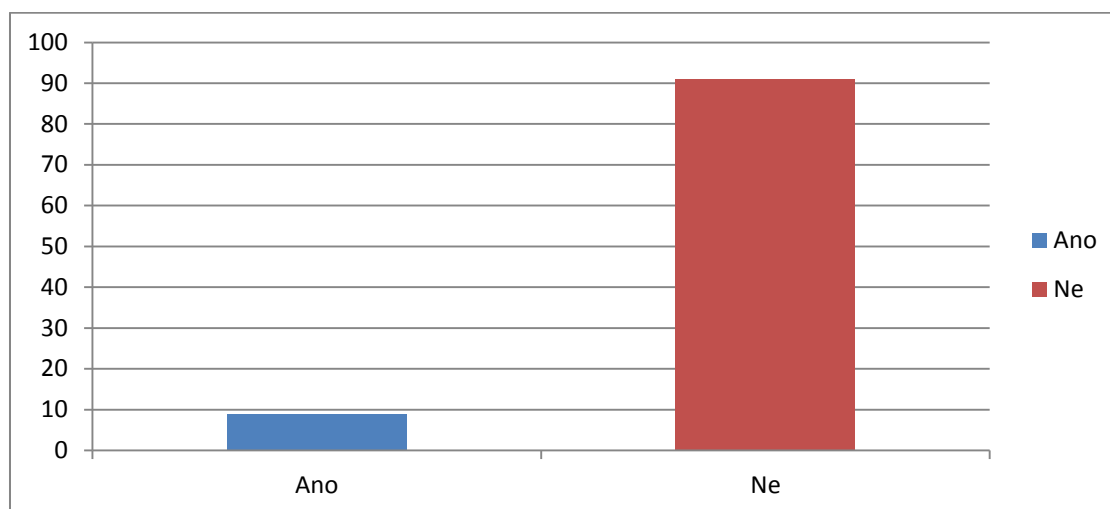
Zde měl respondent na výběr odpověď „Ne“, tu zvolilo 91 respondentů, (18 mužů a 73 žen) nebo „Ano“ a doplnit, které údaje to jsou, a tuto možnost zvolilo 9. Nicméně z těchto 9 pouze dva respondenti uvedli správný údaj a to „Doporučená denní dávka“ a „Glykemický index“, zbylých 7 respondentů uvedlo: „Výživové údaje“, „Obsah sacharidů, bílkovin a tuků“ a jiné povinné údaje. Tato otázka ukázala nevědomí respondentů ohledně dobrovolných údajů na obalech potravin, neboť pouze 2 respondenti odpověděli opravdu správně.

Tabulka č. 4: Otázka č. 3

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	9	9 %
Ne	91	91 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 3: Otázka č. 3

Zdroj: vlastní

Otázka č. 4: O které údaje na obalech potravin se nejvíce zajímáte?

Tato otázka měla ukázat, které údaje jsou pro respondenty nejzajímavější. Zde mohl každý respondent vybrat maximálně 3 odpovědi, nebo odpověď sám navrhnout. Svoji odpověď nenavrhl žádný respondent, a odpovědi byly seřazeny sestupně takto: datum použitelnosti/minimální trvanlivosti, země nebo místo původu, seznam obsažených složek, název potraviny, výživové údaje, čisté množství, údaje o množství hlavní složky, obsah alkoholu u nápojů, název obchodní firmy, způsob uchování potraviny. Na podrobná procenta se můžeme podívat v tabulce č. 4.

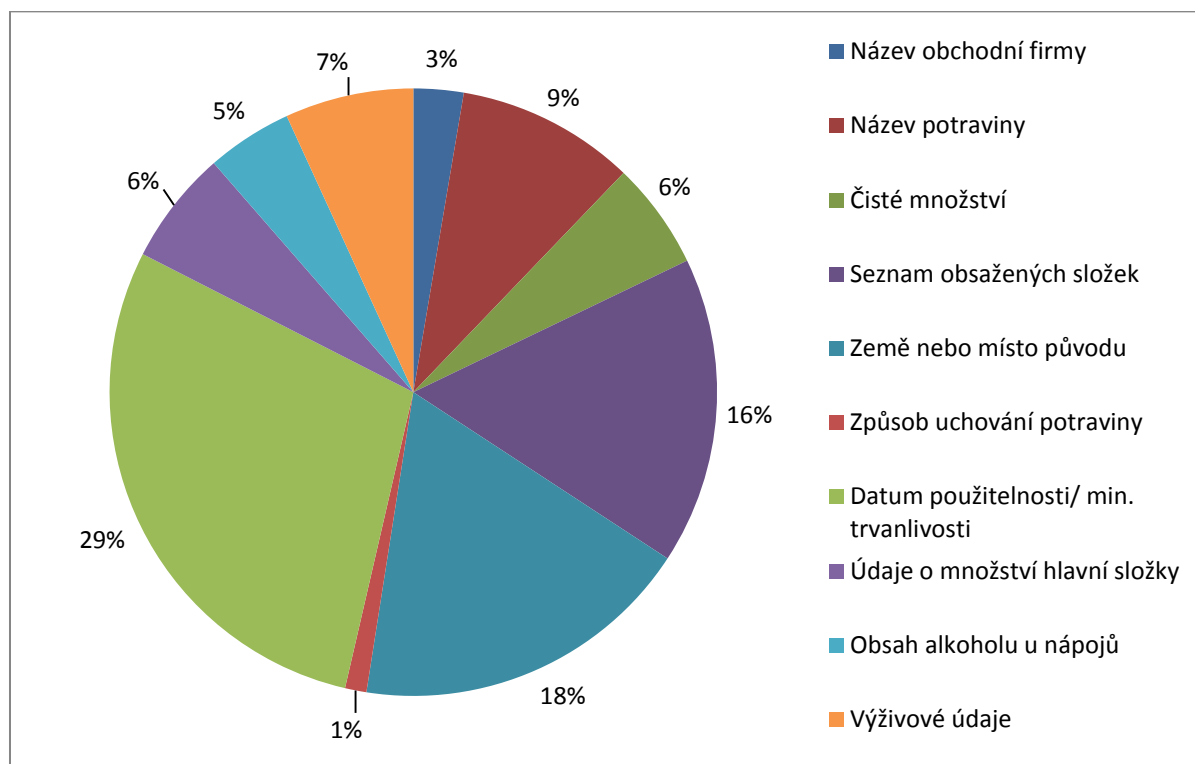
Tabulka č. 5: Otázka č. 4

Název	Počet	Počet v %
Název obchodní firmy	7	2,7 %
Název potraviny	25	9,5 %
Čisté množství	15	5,7 %
Seznam obsažených složek	43	16,3 %
Země nebo místo původu	48	18,3 %
Způsob uchování potraviny	3	1,1 %
Datum použitelnosti/ min. trvanlivosti	76	28,9 %
Údaje o množství hlavní složky	16	6,1 %
Obsah alkoholu u nápojů	12	4,6 %
Výživové údaje	18	6,8 %
Celkem	263	100,0 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 4: Otázka č. 4

Zdroj: vlastní

Otázka č. 5: Zajímáte se o výživové složení potravin?

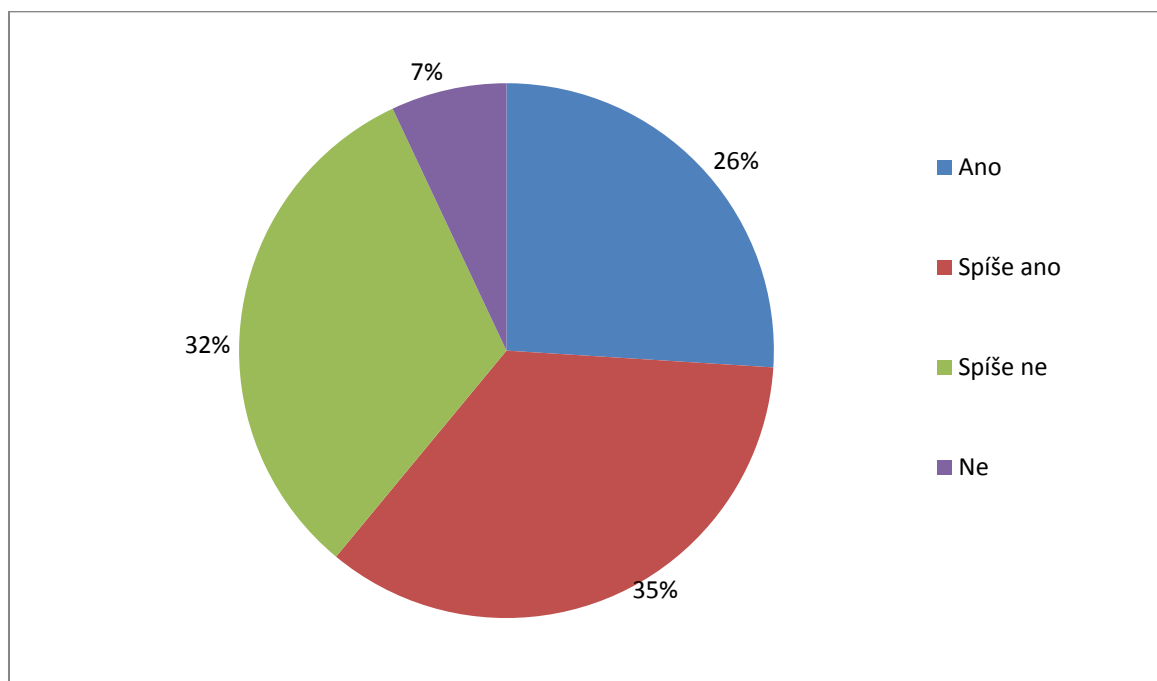
Zde musel respondent zvolit jednu ze čtyř nabízených možností. Největší počet získala odpověď „Spíše ano“ 35 respondentů (z toho 25 žen a 10 mužů), jako druhá byla odpověď „Spíše ne“ 32 respondentů (23 žen a 9 mužů). Následovala odpověď „Ano“ 26 respondentů (21 žen a 5 mužů) a dále „Ne, není to pro mě důležité“ 7 respondentů (4 ženy a 3 muži). Tato otázka ukázala, že se lidé spíše zajímají o výživové složení potravin.

Tabulka č. 6: Otázka č. 5

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	26	26 %
Spíše ano	35	35 %
Spíše ne	32	32 %
Ne	7	7 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 5: Otázka č. 5

Zdroj: vlastní

Otázka č. 6: Víte, které látky jsou uváděny ve složení výživových údajů?

Tato otázka byla polouzavřená. Respondenti mohli zvolit buď odpověď „Ne“, nebo mohli zvolit odpověď „Ano“, avšak poté museli vypsát, jaké látky se podle nich ve složení výživových údajů uvádí.

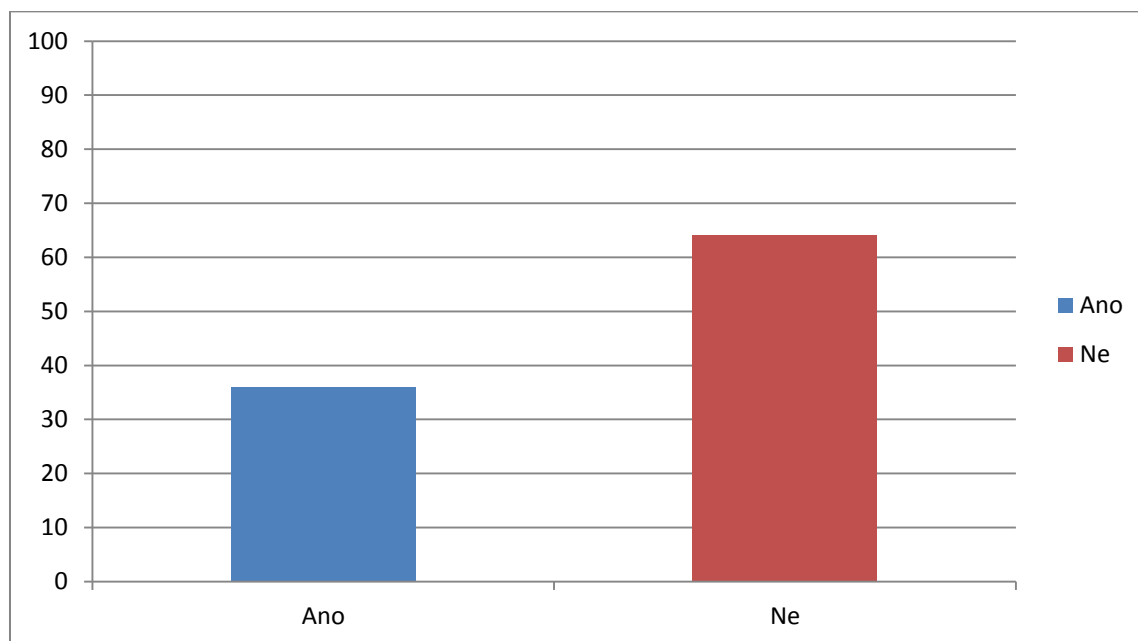
Odpověď „Ne“ zvolilo 64 respondentů, z toho 13 mužů a 51 žen. Při odpovědi „Ano“, kterou zvolilo 36 respondentů (9 mužů a 27 žen), pak tyto respondenti uváděli tyto látky: cukry, sacharidy, tuky, nasycené mastné kyseliny, bílkoviny, minerální látky aj.

Tabulka č. 7: Otázka č. 6

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	36	36 %
Ne	64	64 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 6: Otázka č. 6

Zdroj: vlastní

Otázka č. 7: Zajímáte se u potravin o název obchodní firmy?

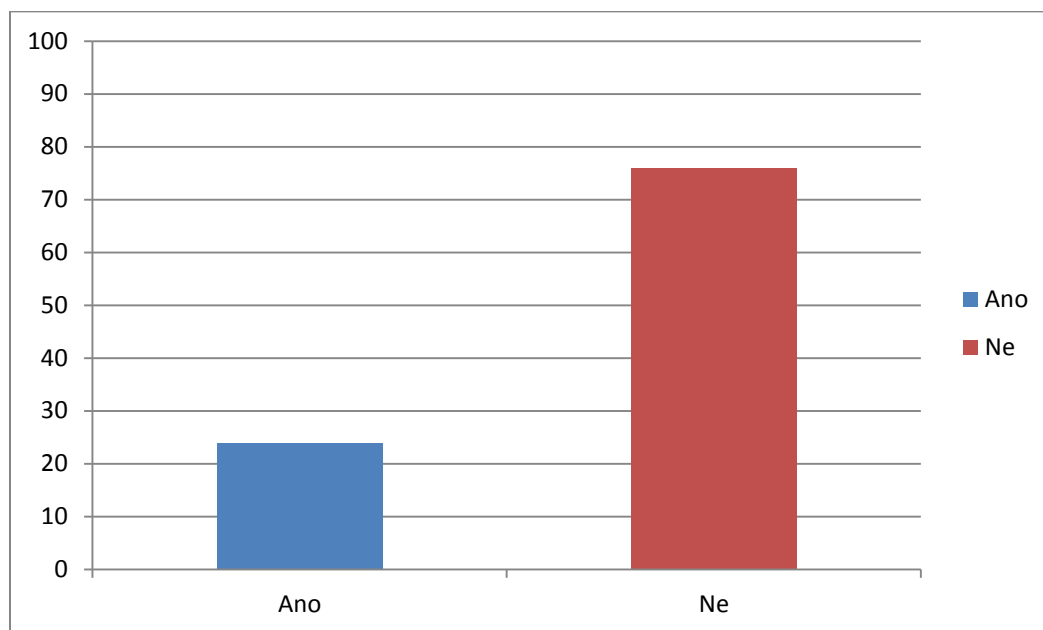
Zde měl respondent na výběr z odpovědi „Ne“, kterou zvolilo 76 respondentů, z toho 41 ve věku 21 – 25 let, nebo „Ano“ a tu zvolilo 24 a všichni ve věku 21 – 25 let. Respondenti, kteří zvolili odpověď „Ano“ měli dále uvést důvod, proč se u potravin zajímají o název obchodní firmy. Respondenti uvedli, že mají raději „známé firmy“, „ověřené firmy“, někteří uvedli, že dávají přednost „českým firmám“. Dále uváděli, že mají své „oblíbené značky“, „značky spojené s kvalitními výrobky“, sledují značky firem, které již „mají určitou pověst“ nebo jsou uvedeny například ve spotřebitelských testech.

Tabulka č. 8: Otázka č. 7

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	24	24 %
Ne	76	76 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 7: Otázka č. 7

Zdroj: vlastní

Otázka č. 8: Zajímáte se o údaj o čistém množství?

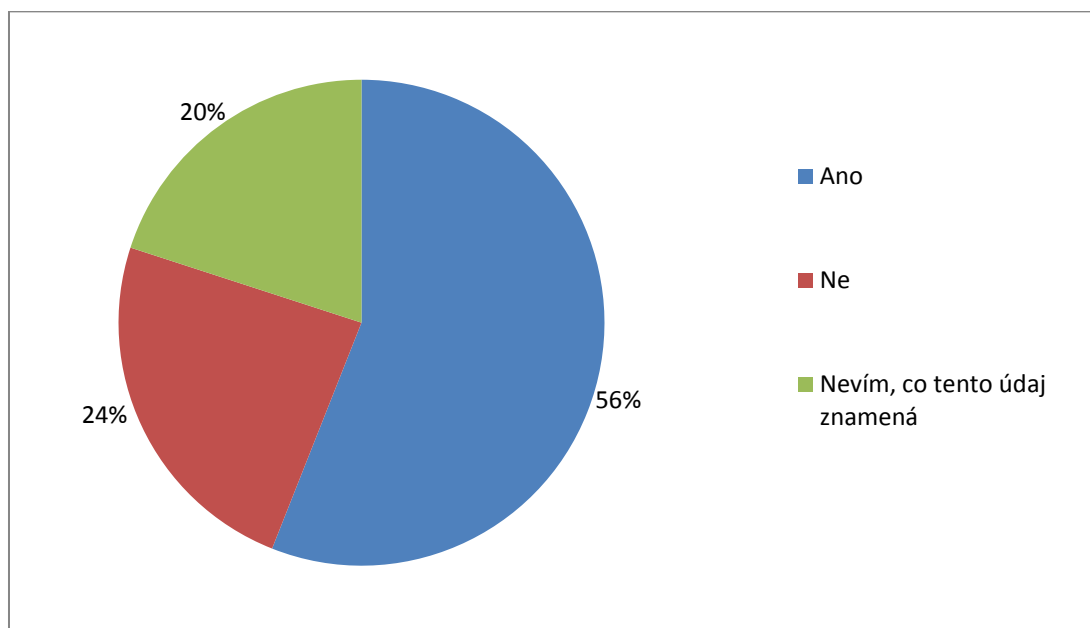
Tato otázka byla uzavřená a respondenti měli na výběr celkem ze tří možností. Možnost, že se respondenti o tento údaj zajímají, zvolilo 56 respondentů, z toho 14 mužů a 42 žen. Možnost, že se nezajímají pak 24 (9 mužů a 15 žen). A třetí možnost – „Nevím, co tento údaj znamená“ zvolilo 20 (16 žen a 4 muži). Tato otázka nám také ukázala, že celkem 20 % respondentů nezná povinné údaje na obalech potravin.

Tabulka č. 9: Otázka č. 8

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	56	56 %
Ne	24	24 %
Nevím, co tento údaj znamená	20	20 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 8: Otázka č. 8

Zdroj: vlastní

Otázka č. 9: Víte, jak se řadí suroviny a látky obsažené v potravině?

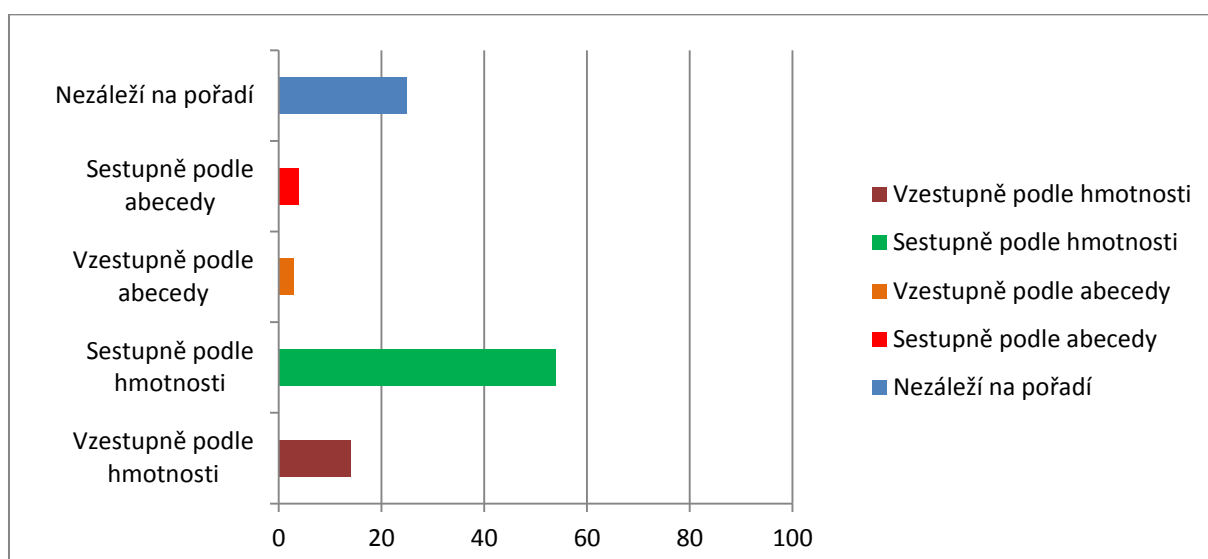
U této otázky bylo cílem ověřit znalost náležitostí povinných údajů. Otázka byla uzavřená a respondenti měli možnost zvolit z pěti možností. Nejvíce respondentů zvolilo správnou odpověď, a to „Sestupně podle hmotnosti“ 54 z toho nejvíce respondentů ve věku 21 – 25 let. Zbylí respondenti zvolili varianty chybné, tedy „Nezáleží na pořadí“ 25 respondentů, „Vzestupně podle hmotnosti“ 14 respondentů, „Sestupně podle abecedy“ 4 respondenti, a „Vzestupně podle abecedy“ 3. Celkem tedy 46 % respondentů nezná náležitosti tohoto povinného údaje a odpovědělo chybnou variantu.

Tabulka č. 10: Otázka č. 9

Možnost	Počet	Počet v %
Vzestupně podle hmotnosti	14	14 %
Sestupně podle hmotnosti	54	54 %
Vzestupně podle abecedy	3	3 %
Sestupně podle abecedy	4	4 %
Nezáleží na pořadí	25	25 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 9: Otázka č. 9

Zdroj: vlastní

Otázka č. 10: Znáte některé ze 14 hlavních alergenů, které musí být uváděny na obalech potravin?

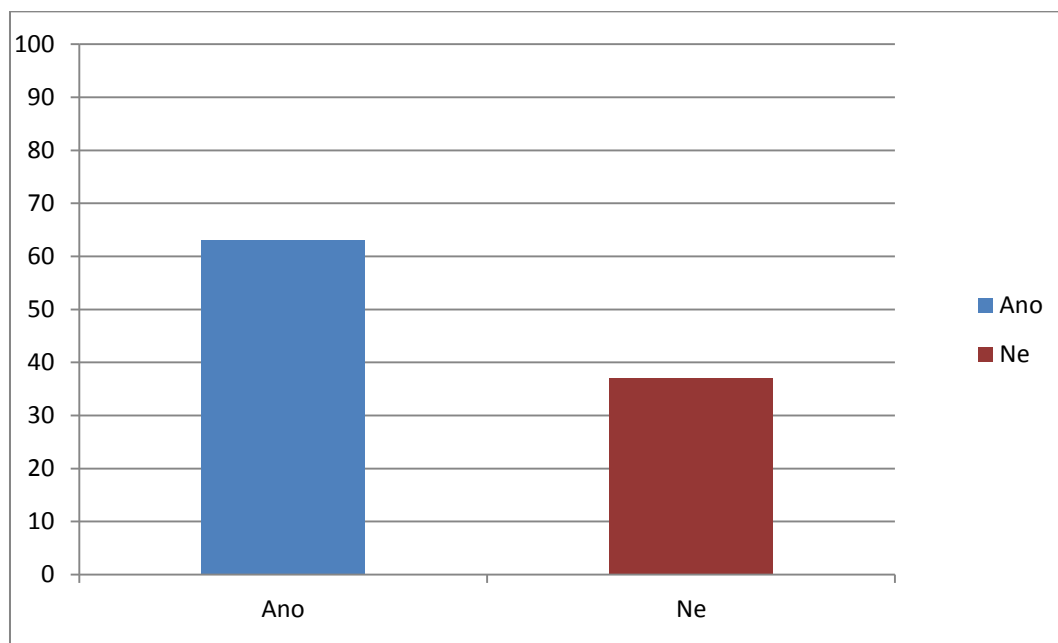
Otázka č. 10 byla polouzavřená. Na výběr byly tedy dvě možnosti, a to „Ne“ a „Ano“. Odpověď „Ne“ zvolilo pouze 37 respondentů, z toho 27 žen a 10 mužů. Odpověď „Ano“ zvolilo 63 respondentů a ti dále uvedli alergeny, které znají. Nejčastěji uváděli tyto: lepek, ořechy, laktóza, sója, vejce, arašidy, koryši a měkkýši, hořčice, celer, zázvor, lupina, mouka aj. Tato otázka ukázala, že povědomí respondentů o alergenech je vysoké.

Tabulka č. 11: Otázka č. 10

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	63	63 %
Ne	37	37 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 10: Otázka č. 10

Zdroj: vlastní

Otázka č. 11: Musí být alergeny na obalech potravin zvýrazněny?

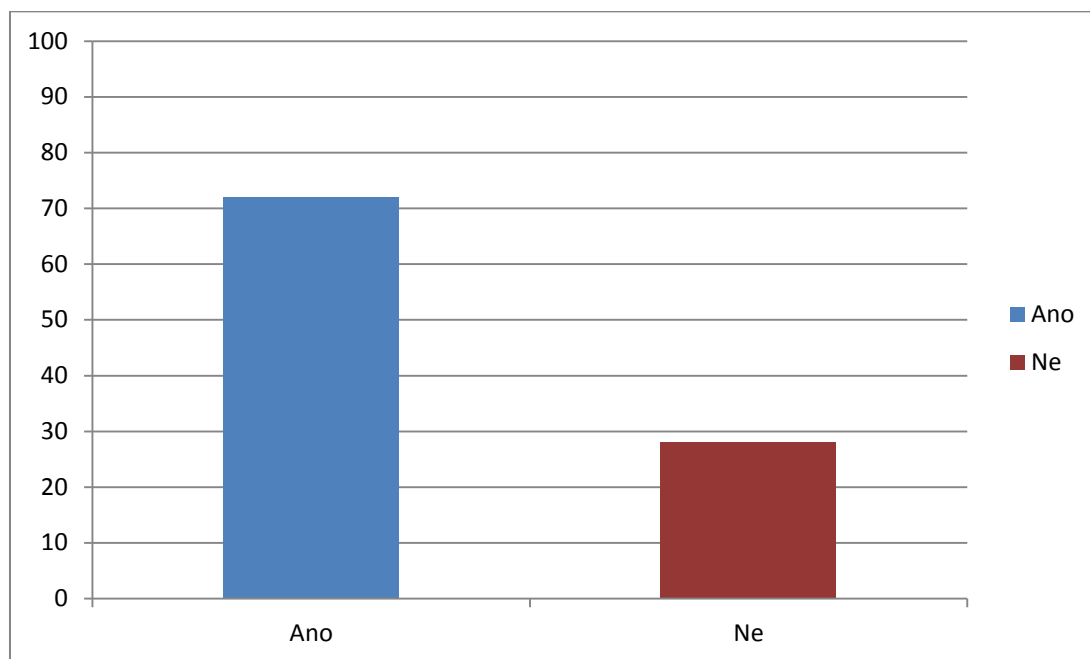
Zde se musel respondent rozhodnout mezi odpověďmi „Ano“ nebo „Ne“. Správnou odpověď „Ano“ zvolila většina respondentů, tedy 72, z toho 42 respondentů ve věku 21 – 25 let. Nesprávnou odpověď, tedy „Ne“ pak 28 respondentů. Ukázalo se tedy, že respondenti většinou ví, jak mají být alergeny na obalech potravin uvedeny.

Tabulka č. 12: Otázka č. 11

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	72	72 %
Ne	28	28 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 11: Otázka č. 11

Zdroj: vlastní

Otázka č. 12: Zajímáte se o Éčka uvedená na obalu potravin?

Tato otázka byla také polouzavřená s možnými odpověďmi „Ne“ nebo „Ano“. Respondenti, kteří uvedli odpověď „Ano“ (6 mužů a 29 žen) měli uvést důvod, proč se o Éčka zajímají. Jejich odpovědi byly různé. Někteří uvedli, že chtějí vědět, co jí. Jiní uvedli, že je sledují, protože si myslí, že jsou nezdravá. Další odpovědi bylo: „vím, že všechna nejsou nebezpečná, ale občas si je zkontroluji s tabulkou“. Respondenti také uvedli: „Za éčky jsou mnohdy ukryté zdraví a životu škodlivé chemické látky“, „Zajímá mě, která jsou škodlivá, která přírodní, které jsou konzervanty atd. Nerada jím něco, co v dané potravíně ani být nemusí.“, „Chci co nejpřirozenější potraviny bez chemie“, „Snažím se vstřebávat co nejmenší množství chemikálií“. Někteří respondenti uvedli, že sledují pouze množství obsažených éček.

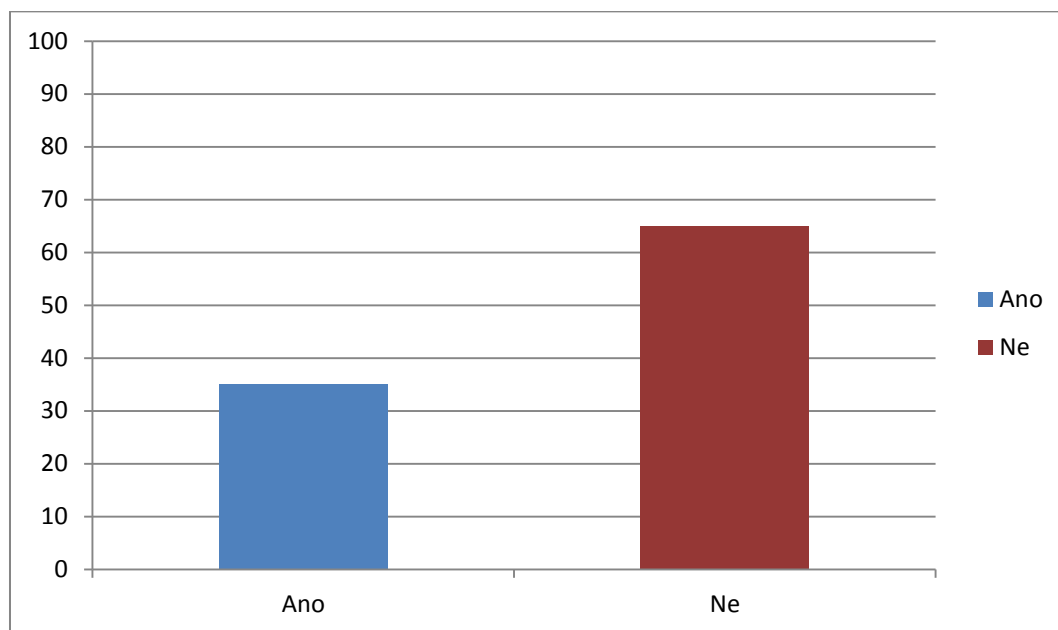
Tabulka č. 13: Otázka č. 12

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	35	35 %
Ne	65	65 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 12: Otázka č. 12

Zdroj: vlastní

Otázka č. 13: Je povinné uvádět zemi původu u mléka?

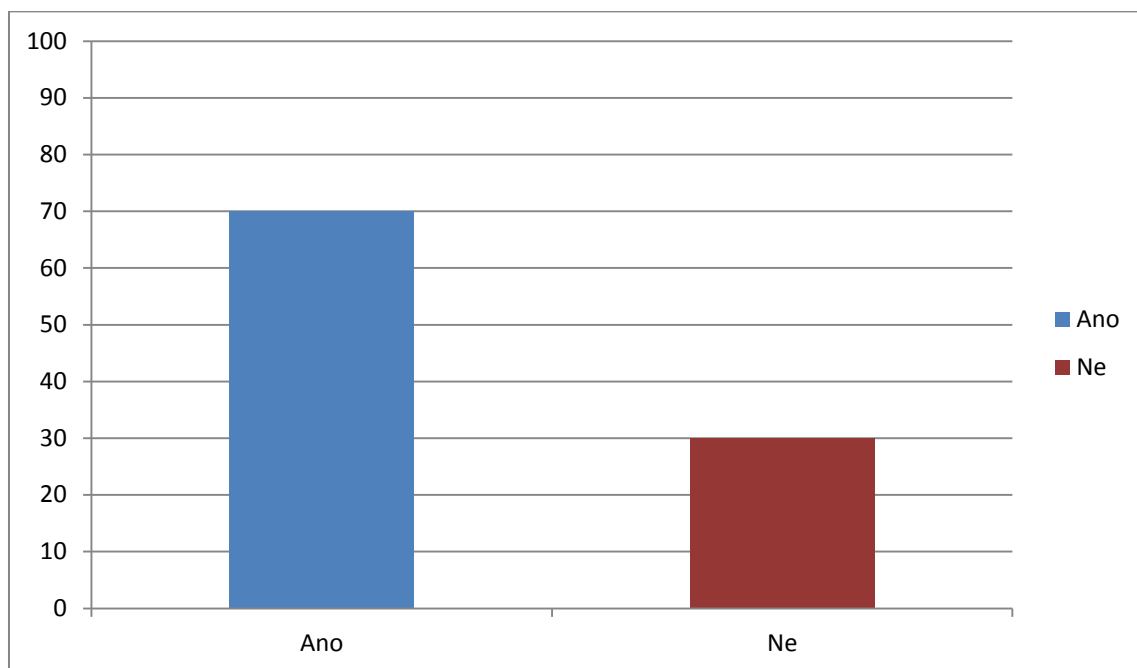
Tato otázka byla zvolena na prověření znalostí respondentů, ti měli zde na výběr ze dvou možností. Možnost „Ano“ zvolilo celkem 70, z toho 41 respondentů ve věku 21 – 25 let. Nesprávnou odpověď uvedlo 30 respondentů, z toho 15 respondentů ve věku 21 – 25 let. Otázka tedy ukázala, že znalosti respondentů ohledně země původu u mléka jsou vysoké.

Tabulka č. 14: Otázka č. 13

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	70	70 %
Ne	30	30 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 13: Otázka č. 13

Zdroj: vlastní

Otázka č. 14: Dal/a byste přednost zvýraznění na obalu potravin země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potravin?

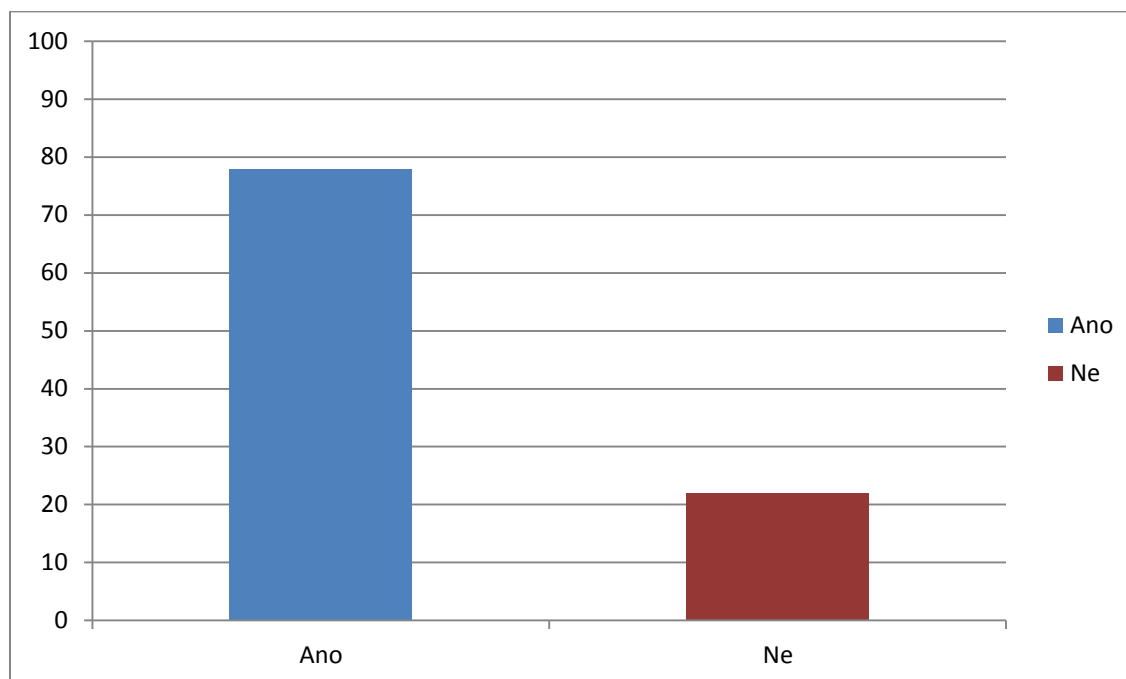
Tato otázka byla zvolena z důvodu vyjádření názoru respondentů na návrh zlepšení. Respondenti se zde museli rozhodnout mezi odpověďmi „Ano“ (72 žen a 6 mužů) nebo „Ne“ (18 žen a 4 muži).

Tabulka č. 15: Otázka č. 14

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	78	78 %
Ne	22	22 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 14: Otázka č. 14

Zdroj: vlastní

Otázka č. 15: Všimáte si na obalech potravin způsobu uchování potravin?

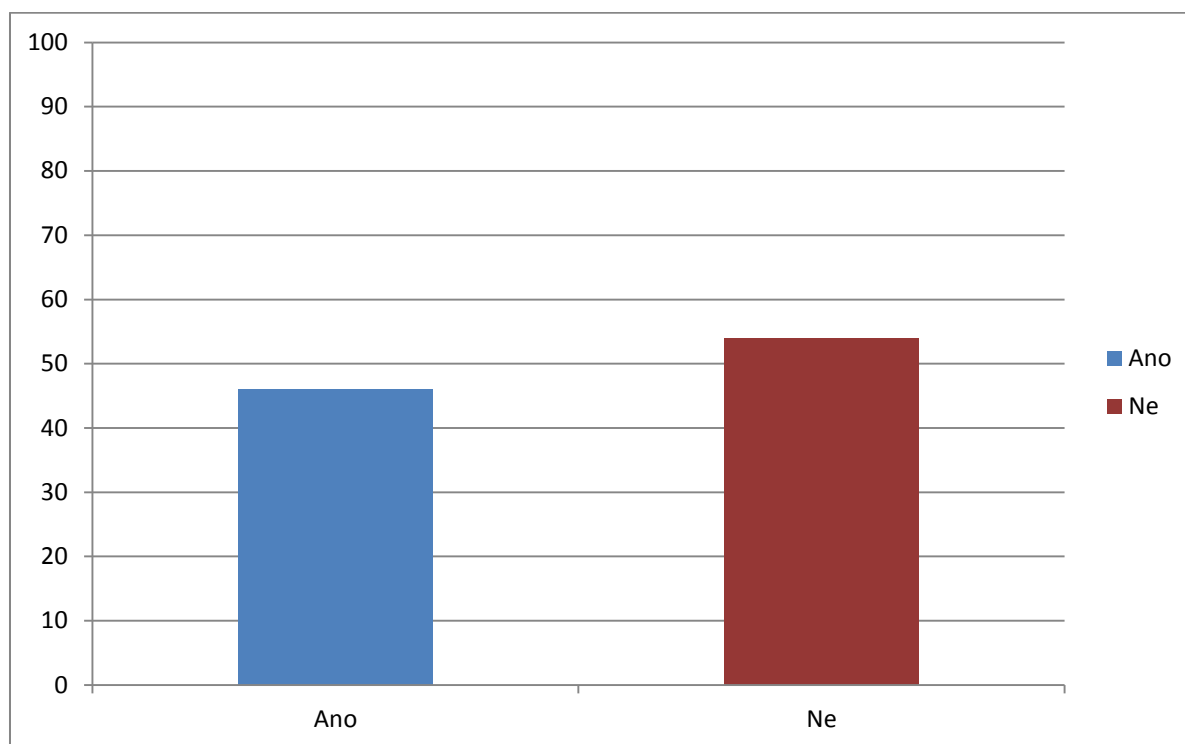
Zde měl respondent na výběr ze dvou odpovědí- „Ano“, a „Ne“ - z toho 43 respondentů ve věku 21 – 25 let . Tato otázka měla ukázat, zda-li je pro respondenty tento údaj důležitý a všimají si ho. Ukázala však, že více než polovina respondentů, tedy 54 uvedlo, že „Ne“, tedy že si nevšimají na obalech potravin způsobu uchování potraviny.

Tabulka č. 16: Otázka č. 15

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	46	46 %
Ne	54	54 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 15: Otázka č. 15

Zdroj: vlastní

Otázka č. 16: Jsou pro Vás informace na obalech potravin dostatečně přehledné a čitelné?

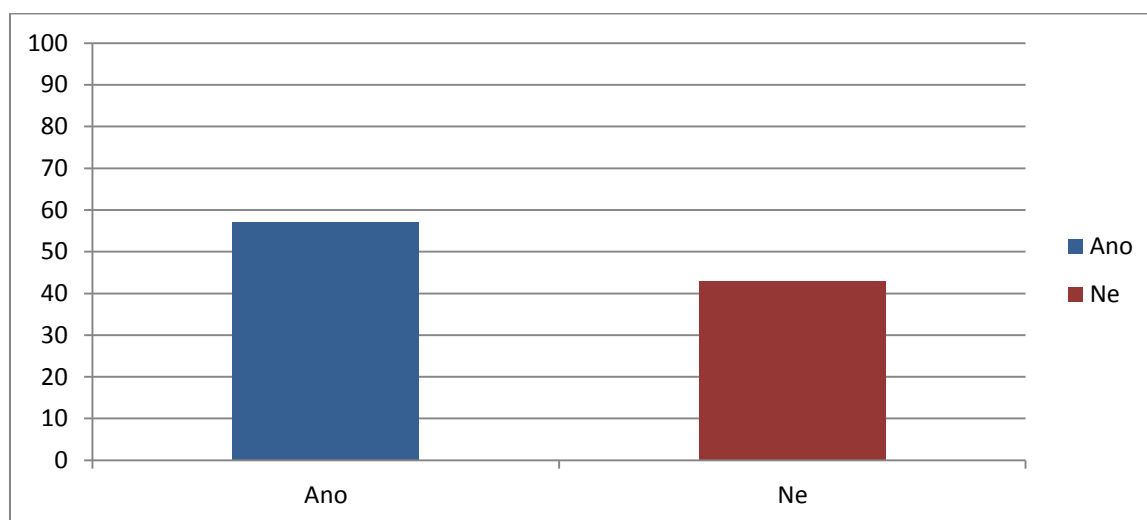
U této otázky byly znovu na výběr možnosti „Ano“ a „Ne“. V případě, že respondent uvedl odpověď „Ne“, což bylo 43, (z toho 26 respondentů ve věku 26 a více let), byl požádán, aby uvedl, jak by tuto skutečnost zlepšil. Nejčastější odpovědí bylo, že by respondenti uvítali zvětšení písma a zlepšení přehlednosti. Dále pak „udělat přehlednější složení potravin“, „neschovávat datum spotřeby“, „více vysvětlovat Éčka“, „zvětšení písma pro minimální trvanlivost na minerálních vodách“. Respondenti také uvedli, že u některých obalů, například na oplatkách, je složení potraviny napsáno na přehybu obalu, a to by změnili. Někteří uvedli, že by údaj o trvanlivosti dali na obalu potraviny na světlé místo, a tučně ho zvýraznili. Mnohokrát se v této otázce objevila odpověď, že respondenti často hledají zemi původu, která „bývá ukrytá ve změti písmen“ a najít tento údaj je obtížné. Respondenti si také stěžují, že české překlady bývají vytištěné malým písmem a často rozmazané. Objevil se zde i zajímavý názor od jednoho respondenta, a to ten, že „Malé písmo jde špatně číst, řešením by byly větší obaly – ale to je neekonomické. Přiložit „příbalový leták“.“

Tabulka č. 17: Otázka č. 16

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	57	57 %
Ne	43	43 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 16: Otázka č. 16

Zdroj: vlastní

Otázka č. 17: Dohledáváte si podrobnější informace o potravinách?

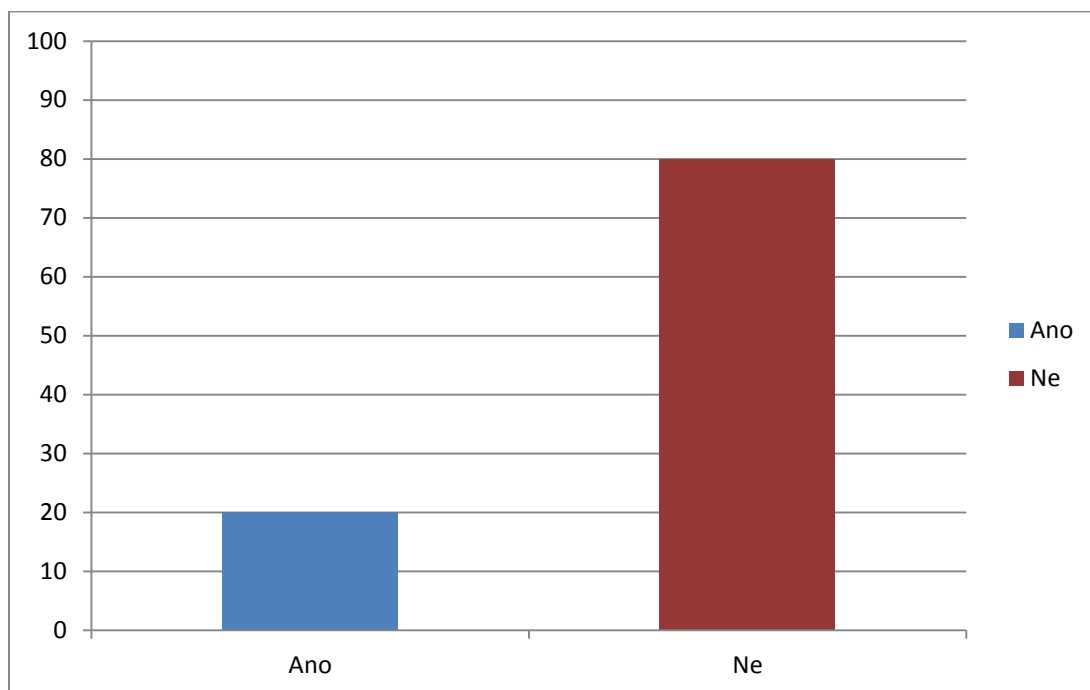
Respondent zde musel zvolit jednu z nabízených možností. V případě, že odpověděl možnost „Ano“ pokračoval v dotazníku na další otázku. V případě, že odpověděl „Ne“ přeskočil na otázku č. 20. Odpověď „Ne“ zvolilo 80 respondentů (64 žen a 16 mužů). Odpověď „Ano“ 20 respondentů, z toho 18 žen a 2 muži.

Tabulka č. 18: Otázka č. 17

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	20	20 %
Ne	80	80 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 17: Otázka č. 17

Zdroj: vlastní

Otázka č. 18: Pokud ano, kde nejčastěji informace nalézáte?

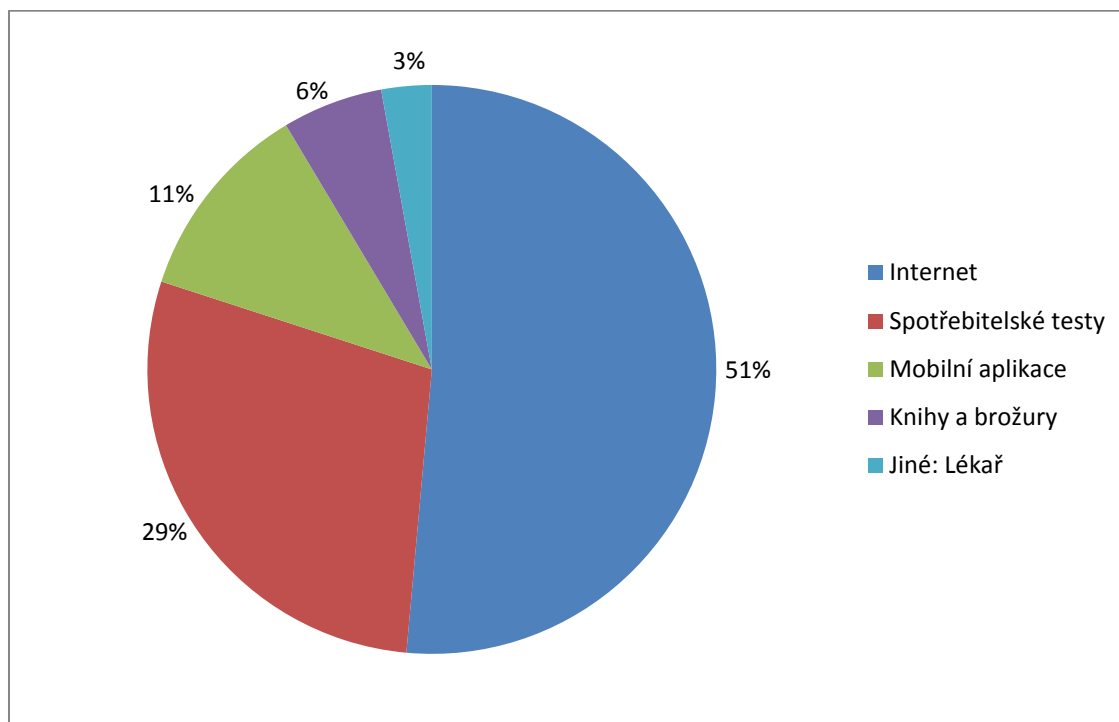
Respondenti, kteří v předešlé otázce odpověděli možností „Ano“ uvedli, že nejčastěji informace nalézají na internetu – 51 respondentů (z toho 1 muž a 50 žen), ve spotřebitelských testech 29 respondentů (z toho 2 muži a 27 žen), v mobilních aplikacích 11 respondentů (vše ženy) a dále pak v knihách a brožurách 6 respondentů. Jeden respondent využil možnost, že tato otázka byla polouzavřená a do možnosti „Jiné“ uvedl u lékaře.

Tabulka č. 19: Otázka č. 18

Možnost	Počet	Počet v %
Internet	18	51 %
Spotřebitelské testy	10	29 %
Mobilní aplikace	4	11 %
Knihy a brožury	2	6 %
Jiné: Lékař	1	3 %
Celkem	35	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 18: Otázka č. 18

Zdroj: vlastní

Otázka č. 19: V případě, že si informace o potravinách dohledáváte, kde a jaké konkrétně? (Např. název mobilní aplikace, internetové stránky, název časopisu aj.)

Tuto otázku respondent vyplňoval v případě, že u otázky č. 17 odpověděl „Ano“ (3 muži a 14 žen). Tato otázka byla otevřená a respondent mohl uvést, kde konkrétně informace o potravinách nalézá. Častou odpovědí bylo, že respondenti pouze zadají název potraviny do internetového vyhledávače společnosti Google.com, Seznam.cz a také dohledávají informace o potravinách na různých internetových diskuzních fórech, kde si dohledávají konkrétní zkušenosti běžných lidí s produktem. Zde respondenti uvedli, že sledují pořad Jídlo s. r. o., a na internetovém portálu Stream.cz pořad A DOST!. Respondenti uvedli, že sledují iniciativu Vím, co jím (www.vimcojim.cz), Zdraví a fitness (www.zdraviafitness.cz) a Zdravá potravina (www.zdravapotravina.cz). Také se zde objevila odpověď, že respondent sleduje časopis Výživa a potraviny a dohledává si informace v odborných knihách (např. Referenční hodnoty pro příjem živin). Respondenti také sledují spotřebitelské testy, například dTest, a používají mobilní aplikace, jako jsou: aplikace Éčka, Food additives a NutriAtlas.

Otázka č. 20: Myslíte si, že by spotřebitelé dali přednost pořadům v různých médiích (televize, internet, rádio atd.) zaměřeným na rozbor složení potravinových produktů?

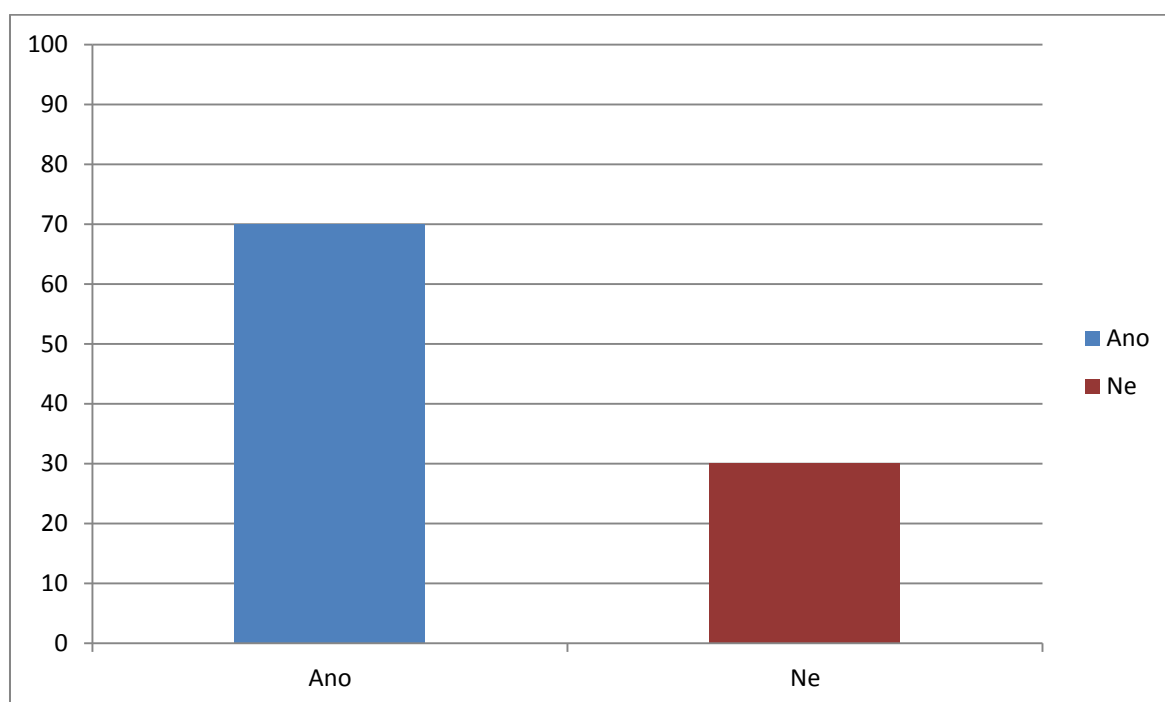
Otázka č. 20 byla zaměřena na názor respondentů a byla uzavřená. Respondenti mohli zvolit odpověď „Ano“, tu zvolilo 70 respondentů (42 z nich ve věku 21 – 25 let), nebo odpověď „Ne“, kterou zvolilo 30 respondentů z toho 16 ve věku 21 – 25 let.

Tabulka č. 20: Otázka č. 20

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	70	70 %
Ne	30	30 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 19: Otázka č. 20

Zdroj: vlastní

Otázka č. 21: Máte nějaké další návrhy na zlepšení informovanosti týkajících se údajů na obalech potravin? Prosím uveďte.

Tato otázka byla otevřená a respondenti mohli vyjádřit svůj názor. 79 respondentů uvedlo, že další návrhy nemají. Zbýlých 21 respondentů (15 žen a 6 mužů) byly uvedeny tyto návrhy: více podpory v „médiích a ministerstva školství“, „ nepsat původ potravin: EU,

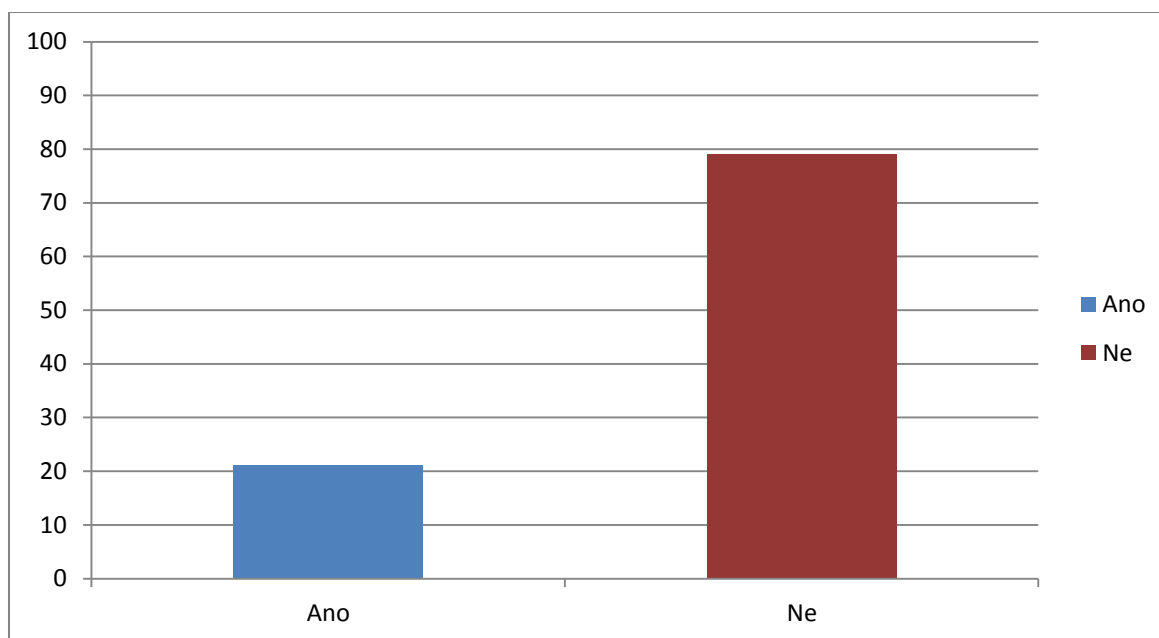
ale napsat konkrétní zemi, není stejně Francie jako Polsko“. Dále se zde objevil zajímavý návrh na „varovné štítky a texty, podobné jako jsou uváděné na cigaretových krabičkách - jako „konzumování tohoto výrobku s tak vysokým množstvím soli/cukru způsobuje smrt“. Dále se zde objevil názor, že „dokud budou lidé koukat na ceny výrobků, nepomůže nic“.

Tabulka č. 21: Otázka č. 21

Možnost	Počet	Počet v %
Ano	21	21 %
Ne	79	79 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 20: Otázka č. 21

Zdroj: vlastní

Otázka č. 21: Jaké je Vaše pohlaví?

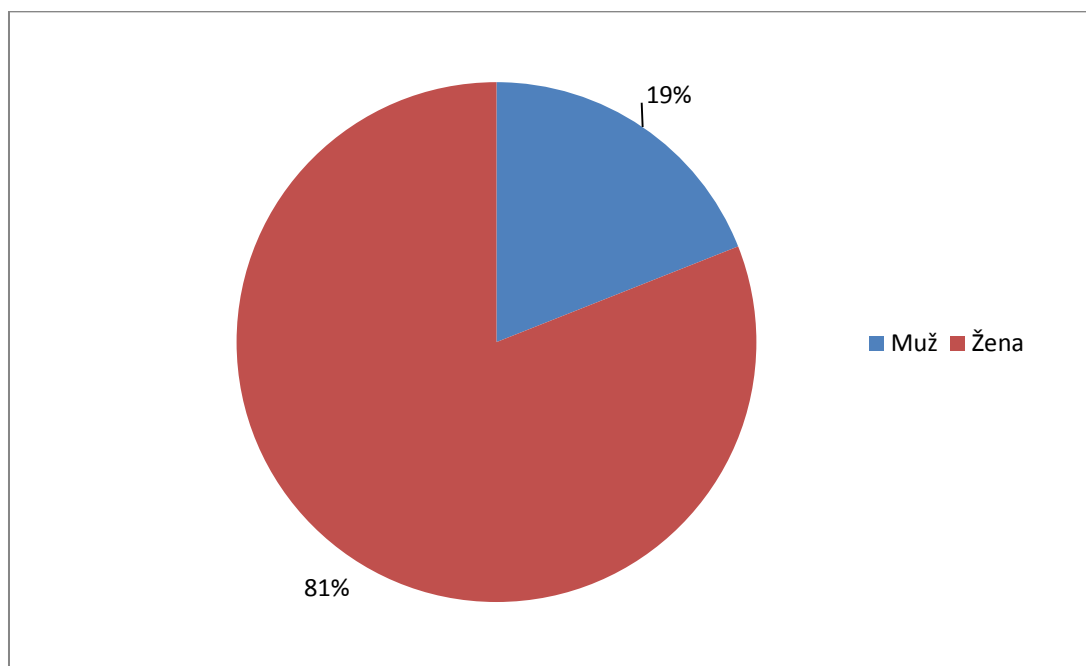
Otázkou č. 22 začaly otázky filtrační. V tomto výzkumu bylo tedy 81 % žen, z toho 45 ve věku 21 – 25 let, a 19 % mužů, z toho 10 ve věku 21 – 25 let.

Tabulka č. 22: Otázka č. 22

Možnost	Počet	Počet v %
Muž	19	19 %
Žena	81	81 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 21: Otázka č. 22

Zdroj: vlastní

Otázka č. 23: Kolik Vám je let?

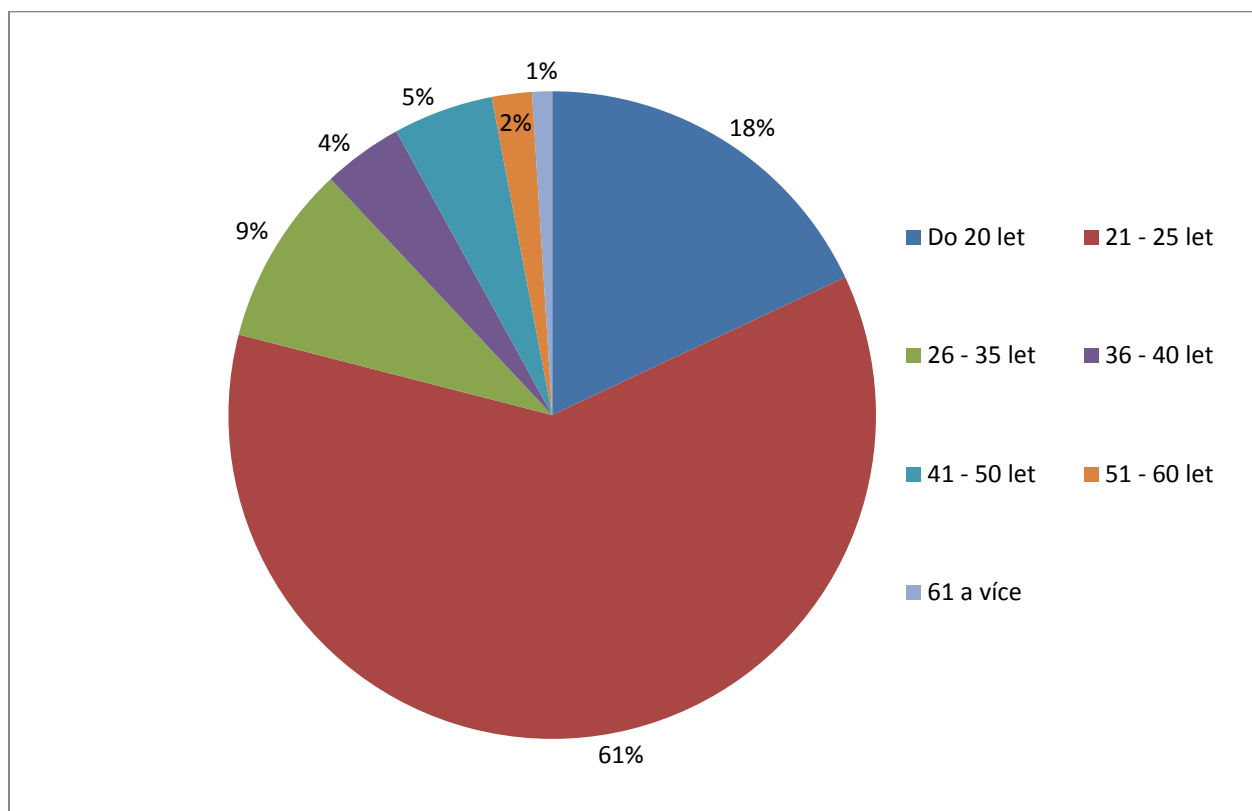
V této otázce byli respondenti děleni celkem do sedmi věkových kategorií. V každé kategorii se nachází alespoň jeden respondent, nejvyšší věková kategorie je však věk 21 - 25 let (61 %).

Tabulka č. 23: Otázka č. 23

Možnost	Počet	Počet v %
Do 20 let	18	18 %
21 - 25 let	61	61 %
26 - 35 let	9	9 %
36 - 40 let	4	4 %
41 - 50 let	5	5 %
51 - 60 let	2	2 %
61 a více	1	1 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 22: Otázka č. 23

Zdroj: vlastní

Otázka č. 24: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

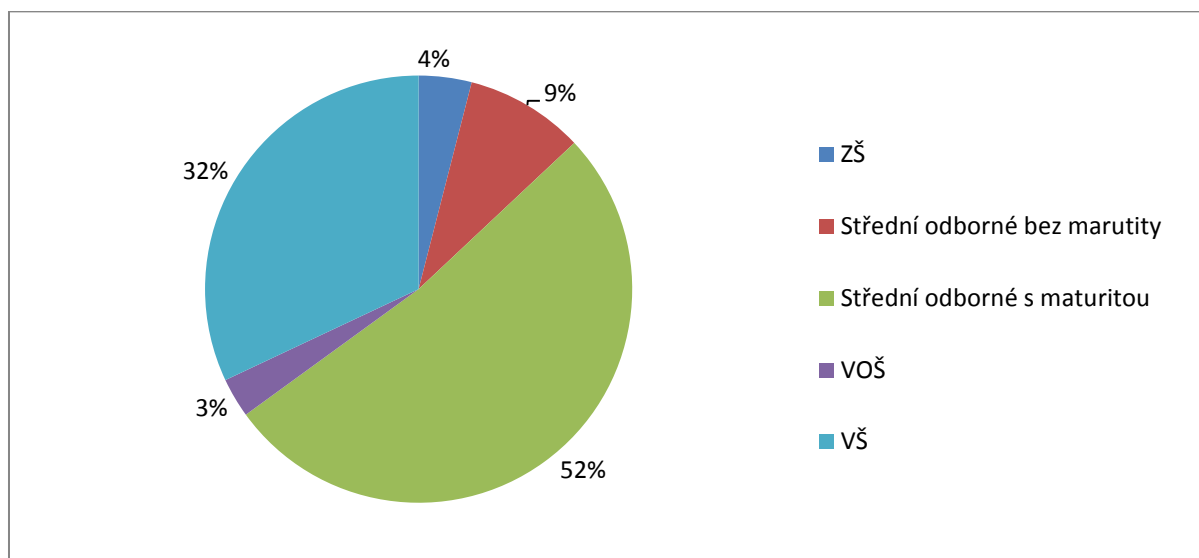
V této filtrační otázce měli respondenti na výběr z pěti možností, a to základní, střední odborné bez maturity, střední odborné s maturitou, vyšší odborné, a vysokoškolské. Nejvyšší počet respondentů měl vzdělání střední odborné s maturitou 52 (46 žen a 6 mužů) a na druhém místě pak vysokoškolské vzdělání -32 respondentů (27 žen a 5 mužů).

Tabulka č. 24: Otázka č. 24

Možnost	Počet	Počet v %
ZŠ	4	4 %
Střední odborné bez maturity	9	9 %
Střední odborné s maturitou	52	52 %
VOŠ	3	3 %
VŠ	32	32 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 23: Otázka č. 24

Zdroj: vlastní

Otázka č. 25: V jakém kraji bydlíte?

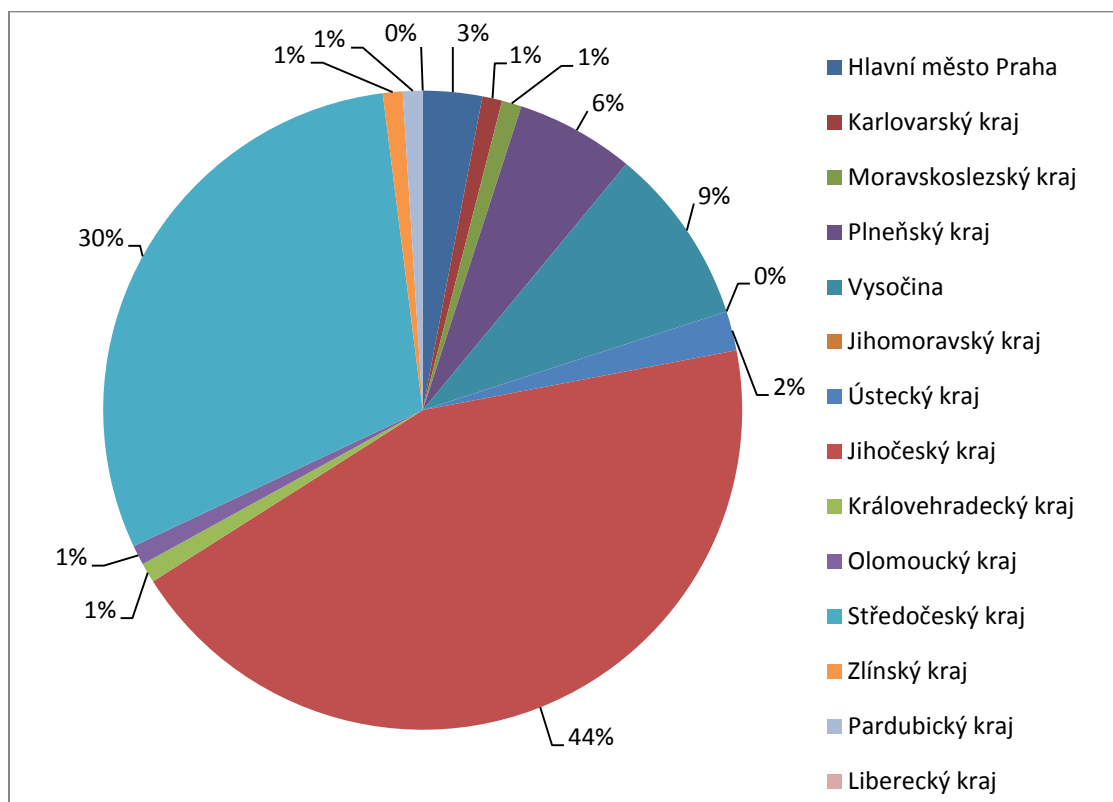
Zde mohli respondenti uvést jednu možnost z nabízených 14 krajů. Nejvyšší počet respondentů byl z Jihočeského kraje 44 – 6 mužů a 38 žen, jako druhý byl Středočeský kraj – 30 respondentů (z toho 6 mužů a 24 žen) a na třetím místě pak Vysočina 9 respondentů (3 muži a 6 žen).

Tabulka č. 25: Otázka č. 25

Možnost	Počet	Počet v %
Hlavní město Praha	3	3 %
Karlovarský kraj	1	1 %
Moravskoslezský kraj	1	1 %
Plzeňský kraj	6	6 %
Vysočina	9	9 %
Jihomoravský kraj	0	0 %
Ústecký kraj	2	2 %
Jihočeský kraj	44	44 %
Královehradecký kraj	1	1 %
Olomoucký kraj	1	1 %
Středočeský kraj	30	30 %
Zlínský kraj	1	1 %
Pardubický kraj	1	1 %
Liberecký kraj	0	0 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 24: Otázka č. 25

Zdroj: vlastní

Otázka č. 26: Kolik obyvatel má obec, ve které bydlíte?

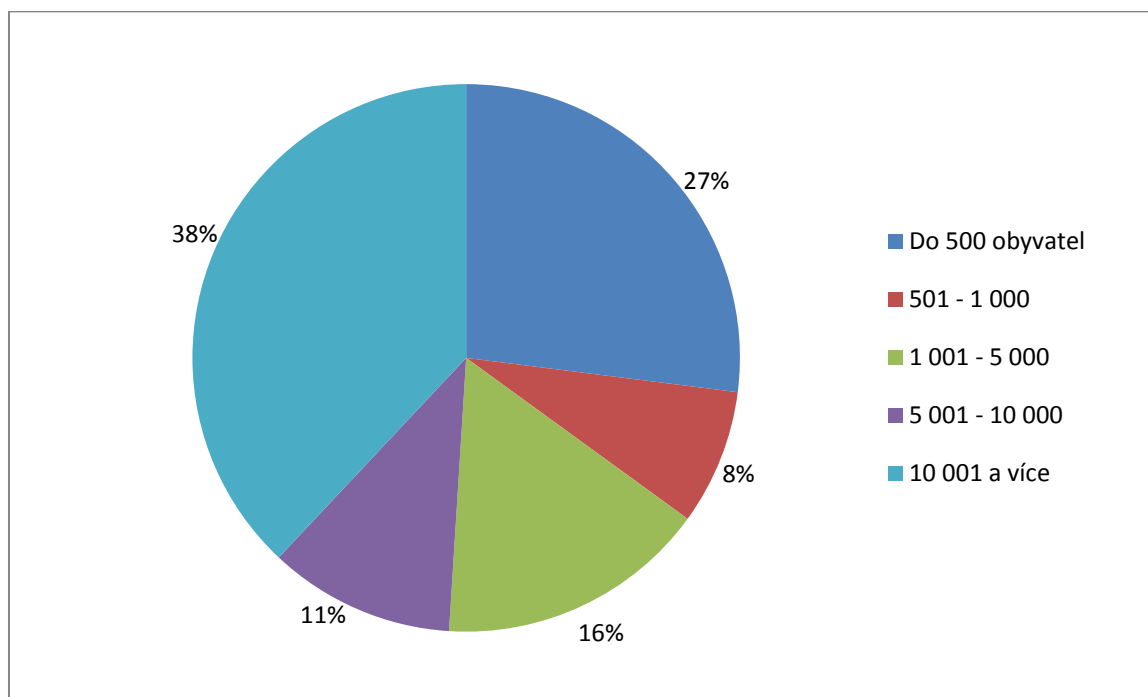
U této otázky respondenti také volili jednu z nabízených možností, a to: „do 500 obyvatel“, „501 – 1 000“, „1 001 – 5 000“, „5 001 – 10 000“, „10 001 a více obyvatel“. Nejvíce respondentů zvolilo možnost „10 001 a více obyvatel“ tedy 38 respondentů, z toho 5 mužů a 33 žen. Dále pak možnost „do 500 obyvatel“ 27 % a jako třetí pak „1 001 – 5 000“ 16 %.

Tabulka č. 26: Otázka č. 26

Možnost	Počet	Počet v %
Do 500 obyvatel	27	27 %
501 - 1 000	8	8 %
1 001 - 5 000	16	16 %
5 001 - 10 000	11	11 %
10 001 a více	38	38 %
Celkem	100	100 %

Zdroj: vlastní

Graf č. 25: Otázka č. 26

Zdroj: vlastní

4.3. Zhodnocení hypotéz

Po vyhodnocení dotazníkového šetření je možné dále posoudit stanovené hypotézy. První hypotéza se zabývala tím, které údaje na obalech potravin respondenti nejvíce sledují, a hypotéza tvrdí, že respondenti nejvíce na obalech potravin sledují informace o datu použitelnosti nebo minimální trvanlivosti. Druhá hypotéza je pak zaměřena na zájem respondentů o výživové složení potravin a zní: třetina respondentů se nezajímá o výživové složení potravin. Třetí hypotéza se pak zabývá tím, jestli si respondenti dohledávají podrobnější informace o potravinách a zní: méně jak polovina respondentů si dohledávají podrobnější informace o potravinách. Poslední hypotéza je pak věnována otázce na názor ke změně umístění a zviditelnění povinného údaje a zní: více jak polovina respondentů by dala přednost zvýraznění a zviditelnění země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potraviny.

1. Hypotéza: Respondenti nejvíce na obalech potravin sledují informace o datu použitelnosti nebo minimální trvanlivosti.

Touto hypotézou se zabývala otázka č. 4: O které údaje na obalech potravin se nejvíce zajímáte? Respondenti zde mohli označit až 3 odpovědi. Na prvním místě uvedli,

že se nejvíce zajímají o údaj o datu použitelnosti nebo minimální trvanlivosti, a to 76 %. Tuto hypotézu tedy dotazníkové šetření potvrdilo.

2. Hypotéza: třetina respondentů se nezajímá o výživové složení potravin.

Hypotézou číslo dvě se zabývala otázka č. 5: Zajímáte se o výživové složení potravin? Tato hypotéza se potvrdila, neboť 32 % respondentů zvolilo ze čtyř nabízených možností možnost „Spíše ne“, a 7 % respondentů odpověď „Ne“.

3. Hypotéza: polovina respondentů si dohledává podrobnější informace o potravinách.

Třetí hypotézu se nepodařilo potvrdit. U otázky č. 17: Dohledáváte si podrobnější informace o potravinách?, totiž vysoké procento - 80 % dotazovaných - uvedlo, že „Ne“.

4. Hypotéza: více jak polovina respondentů by dalo přednost zvýraznění a zviditelnění země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potraviny.

Poslední hypotéza se zabývala názorem na návrh ke změně umístění, zvýraznění a zviditelnění. Pro potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy slouží otázka č. 14: Dal/a byste přednost zvýraznění na obalu potravin země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potraviny?. Na tuto otázku odpovědělo kladně 78 % respondentů, tudíž čtvrtá hypotéza se potvrdila.

4.4. Návrhy na zlepšení

1. Návrh

Na základě dotazníkového šetření a kladného vyjádření názoru 78 % respondentů ohledně zvýraznění na obalu potravin země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potraviny je navrženo jednotné logo, které by muselo být umístěno na každé potravíně. Logo by bylo umístěné vždy v pravém horním rohu za názvem potraviny a bylo by červené barvy z důvodu lepšího zvýraznění a bylo by povinné. Uvnitř loga by byla zkratka země původu (konkrétní země, ne např. EU), aby se spotřebitelé mohli snadněji orientovat v potravinách.

V případě, že by bylo logo povinné, je třeba podat návrh změny zákona o potravinách a tabákových výrobcích.

Zákonodárny proces lze rozdělit do několika etap.

První je zákonodárná iniciativa, což znamená, že nový návrh zákona může podat zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku, Senát, vláda, poslanec nebo skupina poslanců. Písemný návrh zákona se předkládá předsedovi Sněmovny.

Druhou etapou, je první čtení. Zde se koná obecná rozprava a návrh zákona může být buď vrácen k přepracování, či zamítnut. Nebo může být s lhůtou 60 dnů projednáván výborem nebo několika výbory. Výbory poté předloží předsedovi sněmovny návrh či zákon schválit či nikoliv.

Další etapou je druhé čtení. V této etapě se koná znovu rozprava a výsledkem může být rozhodnutí o zamítnutí zákona, nebo vrácení návrhu výboru k novému projednání nebo návrh zákona postoupí do rozpravy podrobné.

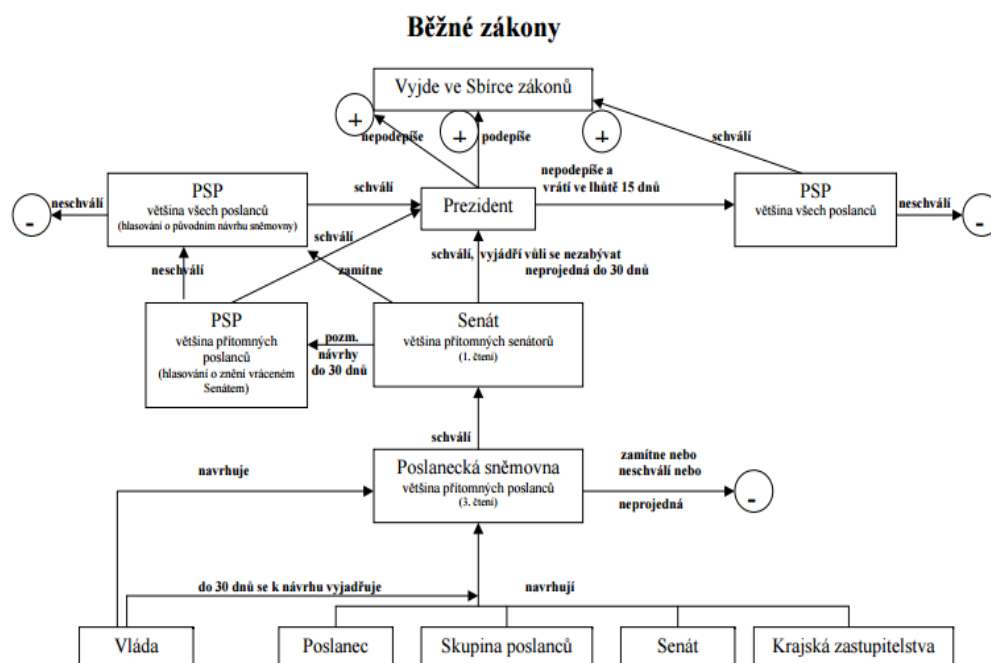
Další etapou je třetí čtení. Zde je předmětová rozprava týkající se pouze návrhů na opravu chyb. Poté se hlasuje a výsledkem může být buď nesouhlas, nebo souhlas.

Další etapou je zaslání zákona Senátu. Ten má 30 dnů na usnesení souhlasu, nebo nesouhlasu. Je-li zákon Senátem zamítnut, vrací se do Sněmovny.

Další etapou je zaslání zákona prezidentu republiky. Ten může zákon ve lhůtě 15 dnů s odůvodněním vrátit zpět do Sněmovny. V případě, že zákon podepíše předseda Sněmovny, prezident republiky a předseda vlády, je zákon vyhlášen (Klíma, 2004).

Schéma tohoto legislativního procesu pro běžné zákony (všechny zákony kromě ústavních a zákonu o státním rozpočtu) je možné vidět na Obrázku č. 14.

Obrázek č. 14: Schéma legislativního procesu

Zdroj: Parlament České republiky, 2016

Obrázek č. 15: Navržené logo pro Českou republiku

Zdroj: vlastní

Na dalším obrázku je možné vidět, jak by logo vypadalo například na obale Farmářského másla.

Obrázek č. 16: Navržené logo na obale Farmářského másla.

Zdroj: vlastní za pomoci programu Malování, dTest, 2016

Dále je možné vidět návrh na obale jogurtu od firmy Danone.

Obrázek č. 17: Navrhované logo na obalu jogurtu firmy Danone.

Zdroj: vlastní a za pomoci programu Malování, Aktuálně.cz, 2016

Náklady na tisk tohoto loga pro české potraviny by, vzhledem pouze k úpravě obalu neměly být vysoké. Dobu od chvíle zažádání podnikatele o změnu obalu u výrobce, aby mu na obal přidal logo, se bohužel autorce nepodařilo zjistit, neboť oslovená firma na tuto otázku nereagovala.

Avšak u potravin dovážených z jiných zemí, by dovozce kromě uvedení informací v českém jazyce mohl toto logo doplnit pomocí samolepky, umístěné přímo u názvu potraviny. Vzory pro tisk loga pro různé země by byly vyvěšené na stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky. Cena výroby samolepek by byla dle internetového portálu www.samolepky-levne.cz (2015) - firma PRO HM Systems - například na 10 000 ks potravinových produktů 3 698 Kč. Dle jiné firmy, RAFO (2013) by byla cena 6 600 Kč. A dle třetí firmy TRIA, v.o.s. (2014) by cena byla 3 699 Kč. Viz Tabulka č. 27.

Z důvodu nejnižší ceny, tedy nákladů na pořízení samolepek byla zvolena firma PRO HM Systems.

Tabulka č. 27: Cenové nabídky firem PRO HM Systems, RAFO a TRIA, v.o.s

Název firmy	Šířka samolepky	Výška samolepky	Počet kusů	Laminace	Celková cena
PRO HM Systems	10 mm	10 mm	10 000	ANO	3 698 Kč
RAFO	10 mm	10 mm	10 000	ANO	6 600 Kč
TRIA, v. o. s.	10 mm	10 mm	10 000	ANO	3 699 Kč

Zdroj: vlastní a PRO HM Systems, 2015, RAFO, 2013 a TRIA, v.o.s.2014

Tento návrh byl navržen v listopadu 2015. 23. 12. 2015 předložila Vláda České republiky Poslanecké sněmovně návrh novely zákona o potravinách a tabákových výrobcích, kde v § 9 by mělo být přijaté nové logo „česká potravina“. Toto logo by bylo dle návrhu zákona dobrovolné, a směly by jej používat potraviny, pokud:

- 100 % všech složek celkové hmotnosti nezpracované potraviny, vinařských produktů nebo mléka pochází z České republiky, a prvovýroba, porážka zvířat a všechny fáze výroby proběhly na území České republiky, nebo
- součet hmotnosti složek pocházejících z České republiky tvoří nejméně 75 % celkové hmotnosti všech složek stanovené v okamžiku jejich použití při výrobě potraviny jiné než uvedené v písmeni a) a výroba proběhla na území České republiky (Návrh novely zákona o potravinách a tabákových výrobcích, 1997, 2016, §9)

Obrázek č. 18: Návrh loga Česká potravina

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2016

Novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích je dle informací uvedených na internetových stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (2016) ve třetím čtení. Dalším krokem je tedy zaslání zákona Senátu, který má 30 dní na své rozhodnutí a dále je návrh zaslán prezidentovi republiky, který má lhůtu 15 dnů. Poté je zákon vyhlášen. Předpokládá se tedy, že novela tohoto zákona bude platná od poloviny roku 2016.

2. Návrh

Druhým návrhem je po vyhodnocení dotazníku a otázky č. 20: Myslíte si, že by spotřebitelé dali přednost pořadům v různých médiích (televize, internet, rádio atd.) zaměřeným na rozbor složení potravinových produktů?, návrh na vysílání pořadu v rozhlase.

Pořad by mohl být vysílán prostřednictvím Českého rozhlasu některou ze spotřebitelských organizací, například Sdružením českých spotřebitelů. Ta by si do pořadu zvala odborníky na danou problematiku a například i jako hosty odborníky ze Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

Tento pořad by byl dvacetiminutový, vysíláný dopoledne, kolem 10. hodiny, ve všední den, jedenkrát týdně po dobu jednoho roku, od května 2016 do května 2017, poté by se v červnu 2017 provedl výzkum pomocí online dotazníkového šetření na webových stránkách spotřebitelské organizace, zda se daný návrh na zlepšení osvědčil, či nikoliv.

Rádiový pořad by byl doplněný pozvánkou na odborné semináře, které by se konaly v různých krajských městech pro širokou veřejnost. Semináře by byly zaměřeny také na rozbor potravin dle seznamu obsažených surovin a látek a trvaly by hodinu a půl. Dále by vysvětlovaly problematiku přídavných látek, zemí původu a ostatních povinných i dobrovolných údajů.

Na tento návrh by mohla spotřebitelská organizace zažádat o dotace pro rok 2016 v oblasti ochrany spotřebitele. Organizace by se mohla přihlásit do výběrového dotačního řízení pro program „Výchovně — vzdělávací akce v oblasti ochrany spotřebitele pořádané pro základní, střední, vysoké školy i pro spotřebitelskou veřejnost. Realizace vzdělávacích akcí s tematikou ochrany spotřebitelů při nákupu zboží a služeb pro různé věkové skupiny obyvatel, účast na přípravě metodiky a pomůcek pro vzdělávání školní mládeže na základních a středních školách. Posilování vědomí vlastní odpovědnosti spotřebitelů za ochranu svých oprávněných zájmů“ (MPO, 2015).

Z tohoto grantu by bylo možné hradit poplatky za vysílání, pronájem prostor na semináře v různých městech, cestovné a propagační materiály.

Poplatek za vysílání nelze přímo vyčíslit, neboť dle emailové korespondence s panem ředitelem Centra výroby Českého radiožurnálu, jsou v kalkulaci „*náklady přímé (honoráře právnických a fyzických osob) a nepřímé (mzdy, cena vysílačů, spojové náklady, materiálové náklady a řada dalších)*. Navíc existují pořady titulkové a proudové vysílání, které by muselo být přepočítáno na jednotku času. Dále je třeba rozlišovat premiéry a reprízy, kde je logicky jiná cena a navíc většinou nevíme, kolik repríz a v jakém čase (rok, dva, pět, deset) se odvysílá. Kromě toho cena šíření na každé stanici je jiná.“ (Mejstřík, 2015).

Pro kalkulaci návrhu semináře byl zvolen jeden vzorový kraj – Jihočeský. Semináře by se konaly ve městě České Budějovice v KD Metropol v podvečerních hodinách v Kruhovém sále, kde je místo pro 70 lidí.

Na tomto semináři by přednášel pracovník ze spotřebitelské organizace, který by měl uzavřenou dohodu o provedení práce, s hodinovou mzdou 200 Kč. Celková mzda tohoto pracovníka by tedy byla 5 600,- a pro kalkulaci vzorového kraje tedy počítáme pouze jeden seminář, to je 2 hodiny se mzdou 400 Kč. Navíc by si mohl pozvat i nějakého hosta ze Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Na seminářích by mohly být rozdávány propisky, jako dárek, s odkazem na webové stránky spotřebitelské organizace, kde by spotřebitelé našli více informací. Těch by pro tento seminář, vzhledem k počtu míst v místnosti, bylo třeba 70 ks, ale spotřebitelská organizace by je mohla využít i pro další semináře, tudíž by bylo vhodné počítat s rezervou a spotřebitelská organizace by jich mohla nechat pro tento účel vyrobiť 100 ks.

Obrázek č. 19: Propisky AMELI

Zdroj: REPROP, 2016

Cestovné by pak pro jednoho pracovníka při cestě z Prahy do Českých Budějovic bylo dle sazeb pro rok 2016 celkem 629 Kč (70 Kč stravné a sazba za používání motorového osobního vozidla je 3,80 Kč) (Maulwurf, 2016).

V následující tabulce je možné vidět celkový přehled nákladů pro jeden vzorový seminář. Celkové náklady tedy jsou **3 404 Kč**.

Tabulka č. 28: Celková kalkulace nákladů na vzorový seminář v Českých Budějovicích

Kruhový sál	70 míst	850,- /h	1275,-
Mzda zaměstnance	2 h	200,-/h	400,-
Cestovné (strava + doprava)	147 km	70,- + 559,-	629,-
Propisky, včetně potisku	100 ks	11,- /ks	1100,-
Celkem			3404,-

Zdroj: vlastní

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce byl návrh na zlepšení informovanosti spotřebitelů o povinných údajích na obalech potravinářských výrobků s využitím výsledků z terénního výzkumu.

V teoretické části této bakalářské práce byly vysvětleny základní pojmy jako spotřebitel a ochrana spotřebitele. Následoval přehled institucí v oblasti ochrany spotřebitele a dozorové orgány. Také se zde popisují spotřebitelské organizace. Pro uvádění bezpečných a kvalitních potravin na trh ČR a tím posílení ochrany spotřebitele se v teoretické části objevila i Strategie bezpečnosti potravin ČR pro rok 2014 - 2020. Bylo také probráno potravinové právo v ČR, ale i potravinové právo v rámci Evropské unie. Dále byly jednotlivě popsány povinné údaje na obalech potravin a jejich náležitosti. Vedle povinných údajů na obalech potravin jsou samozřejmě i nepovinné, nebo-li dobrovolné údaje, které následovaly. V poslední části teoretické části se práce věnuje výsledkům kontrol Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

Praktická část byla tvořena marketingovým výzkumem, konkrétně dotazníkovým šetřením. Dotazník byl šířen pomocí internetového portálu VypInTo.cz a dále pomocí odkazu na tento dotazník, posílaného prostřednictvím emailu, nebo serveru facebook.com. Některé dotazníky byly rozdány i v tištěné podobě a ihned vyplněny. Dotazník obsahoval 26 otázek a průměrná doba vyplnění byla zhruba 7 minut. Vyplněných dotazníků bylo celkem 102, nicméně 2 dotazníky nebyly zcela vyplněny, proto byly vyřazeny. Dotazníkové šetření ukázalo, že povědomí respondentů o povinných a dobrovolných údajích nacházejících se na obalech potravin je nízké, avšak povědomí o alergenech je celkem vysoké. Také se ukázalo, že by spotřebitelé preferovali zlepšení informovanosti.

Cílem této práce bylo vytvoření návrhu na zlepšení této problematiky. Prvním návrhem bylo nové logo, které by bylo umístováno na potraviny, ihned vedle názvu. V tomto logu by byla zkratka země původu. Tento návrh na zlepšení by byl určen pro všechny věkové kategorie a pro lepší přehlednost výrobků.

Jako druhý návrh je v této bakalářské práci uveden pořad na téma rozboru potravin dle seznamu obsažených surovin a látek. Dále by vysvětloval problematiku přídatných látek, zemí původu a ostatních povinných i dobrovolných údajů v rozhlasovém vysílání a semináře pro širokou veřejnost. Tento návrh by byl určen pro všechny věkové kategorie.

6. Summary and keywords

The aim of this bachelor thesis was to recommended suggestions for improvement information about mandatory information using the result of research.

In the theoretical part was explained the key words and it deals with mandatory information and this importance on food packaging. Some of this information is mandatory and some is voluntary given. The work explains why it is essential to pay attention to this information.

In the practical part of thesis, the work brings the overview of the consumer's perceive this information and this importance, which of this information is the most interesting for consumers, whether they are interested in composition of a food product. Further analysis depicts if consumers are interested in additives and why they are interested. Last but not least the survey is focused on the fact if consumers search other information about food products and where. Finally the work contains two suggestions for improvement.

Keywords: food packaging, mandatory information, voluntary information, consumer

7. Seznam použitých zdrojů

Publikace:

1. Horová, O. (2006). *Ochrana spotřebitele po vstupu do Evropské unie*. Praha: VŠE Oeconomica
2. Hulva, T. (2005). *Ochrana spotřebitele*. Praha: ASPI Publishing.
3. Janků, M. (2013). *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. Praha: C. H. Beck.
4. Klíma, K. (2004). *Ústavní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
5. Kozel, R., Mynářová L, Svobodová, H. (2011). *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada
6. Příbová, M. a kol.(1996). *Marketingový výzkum v praxi*. Praha: Grada Publishing spol. s r. o.
7. Selucká, M. (2008). *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Praha: C. H. Beck.
8. Tomančáková, B. (2011). *Ochrana spotřebitele v praxi se vzory a příklady*. Praha: Linde.
9. Zbořil, K. (1998). *Marketingový výzkum - Metodologie a aplikace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze

Internetové zdroje:

1. AG FOODS Group a.s. (2016). *Seznam alergenů*. Dostupné na: <http://www.agfoods.eu/food-service/stahnete-si/>
2. Aktuálně.cz (2014). *Nové obaly potravin podle EU*. Dostupné na: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/nove-obaly-potravin/r~e047b42a005e11e49e9f002590604f2e/v~nahledy/>
3. Analergin. (2015). *Alergeny*. Dostupné na: <http://www.analergin.cz/alergeny/>
4. Bio-info. (n. d.). *Jak používat nové evropské logo pro biopotraviny*. Dostupné na: <http://www.bio-info.cz/zpravy/jak-pouzivat-nove-evropske-logo-pro-biopotraviny>
5. Biopotraviny. (2015). *Biopotraviny*. Dostupné na: <http://www.bio-potraviny.cz/>

6. Biospotřebitel. (2015). *Značení biopotravin*. Dostupné na: <http://biospotrebitel.cz/chci-znat-bio/jak-poznam-bio/znaceni-biopotravin>
7. Czech PLUS. (2015). *Proces marketingového výzkumu*. Dostupné na <http://www.czechplus.cz/komunikace/vyzkumy-trhu/proces-marketingoveho-vyzkumu/>
8. Čejka, P. (2014). *Potravinové právo a jeho zajímavosti*. Dostupné na: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/potravinove-pravo-a-jeho-zajimavosti>
9. Česká kvalita. (2010). *Ekologicky šetrný výrobek/služba*. Dostupné na: <http://ceskakvalita.cz/spotrebitel/znacky/ekologicky-setrny-vyrobeksluzba/2>
10. Česká obchodní inspekce. (2013). *Působnost úřadu*. Dostupné na: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/pusobnosturadu/>
11. Directive 2011/83/EU of European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>
12. dTest. (n. d.). *O dTestu*. Dostupné na: <https://www.dtest.cz/clanek-2/o-dtestu>
13. dTest (2011). *Tatra Farmářské máslo – výsledky testu*. Dostupné na: <https://www.dtest.cz/test/tatra-farmarske-maslo/13465>
14. Chýlková M. (2013). *Označování potravin/ Mnoho cenných informací pro spotřebitele?* Dostupné na: <http://ctpp.cz/data/files/Oznacovani%20potravin%20Mnoho%20cennych%20informaci%20pro%20spotrebitel.pdf>
15. Kamevéda (2012). *E-éčka v potravinách*. Dostupné na: <http://www.kameveda.com/?p=132>
16. Kabinet pro standardizaci. (2005). *Slovník termínů a zkratk*. Dostupné na: <http://www.top-normy.cz/uvodni-stranka/proc-normy/normy-a-my/slovník-terminu-a-zkratk.php>
17. Kohoutek (2010, Února 10). *Dotazník jako průzkumná metoda* [Blog post]. Dostupné na <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>
18. Maulwurf A. (2015). *Nové sazby cestovních náhrad pro rok 2016*. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nove-sazby-cestovnich-nahrad-pro-rok-2016-100041.html>

19. Mejstřík J. (2015). *Emailová korespondence s ředitelem Centra výroby*.
20. Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2014). *Kontakty na vybrané spotřebitelské organizace*. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument5724.html>
21. Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2015). *Výběrové dotační řízení pro rok 2016 v oblasti ochrany spotřebitele*. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/dokument160212.html>
22. Ministerstvo zemědělství. (2012a). *Bezpečnost potravin*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/76697.aspx>
23. Ministerstvo zemědělství. (2012b). *Spotřebitelské organizace*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/spotrebitelske-organizace2.aspx>
24. Ministerstvo zemědělství. (2012c). *Dozorové orgány*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/dozorove-organy.aspx>
25. Ministerstvo zemědělství. (2012d). *Kvalita potravin*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/kvalita-potravin.aspx>
26. Ministerstvo zemědělství. (2015a). *Biopotraviny*. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/biopotraviny/>
27. Ministerstvo zemědělství. (2015b). *Nutriční hodnota*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92253.aspx>
28. Ministerstvo zemědělství. (2015c). *Uchování potravin*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/76507.aspx>
29. Ministerstvo zemědělství. (2016). *Logo Česká potravina*. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2015_ministr-jurecka-spotrebitele-snaze.html
30. Novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích (1997, 2016). Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=687&CT1=0>
31. Občanský zákoník 2012, 2015. Dostupné na: file:///C:/Users/%C5%A0t%C4%9Bp%C3%A1nka%20Kopeck%C3%A1/Downloads/89_2012_Sb.pdf
32. Parlament České republiky (2016). *Schéma legislačního procesu*. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>

33. Parlament České republiky (2016). *Novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích – EU*. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=687>
34. Pavelková, K. (2015). *Ochrana spotřebitelů před alergenními potravinami – označování alergenních složek*. Dostupné na: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1000175&docType=ART&nid=11325>
35. PRO HM Systems (2015). *Kalkulačka ceny samolepek*. Dostupné na: <http://www.samolepky-levne.cz/cenik.php>
36. RAFO papírnictví (2013). *Ceník digitálně tištěných PVC samolepek*. Dostupné na: <http://www.rafo.cz/samolepky/>
37. Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers. Retrieved from https://www.fsai.ie/uploadedFiles/Reg1169_2011.pdf
38. Regulation No1333/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on food additives. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:354:0016:0033:en:PDF>
39. Regulation No1924/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on nutrition and health claims made on foods. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R1924&from=CS>
40. REPROP (2016). *Propisky s potiskem*. Dostupné na: <http://www.reklamni-propisky-potisk.cz/propiskydo9Kc.html>
41. Sdružení českých spotřebitelů. (2011). *Značení GDA na obalech potravin*. Dostupné na: http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace/Znaceni_GDA_MZe.pdf
42. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu. Dostupné na: https://webgate.ec.europa.eu/ucp/resources/docs/CS/directive_CS.pdf
43. Spotřebitel.net. (2013). *O nás*. Dostupné na: <http://spotrebitel.net/o-nas>
44. Státní veterinární správa. (2015). *Potraviny s chráněným označením*. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/potraviny-s-chranenym-nazvem/>

45. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. (2011). *Výživová nutriční hodnota - kdy a jak má být označena na obalu*. Dostupné na: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?prn=1&baf=0&nid=11342&doctype=ART&docid=1001155&chnum=3&inqResults=11319&hl=>
46. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. (2014a). *Přidatné látky (aditiva)*. Dostupné na: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1005724>
47. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. (2014b). *Vybrané předpisy EU*. Dostupné na: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/vybrane-predpisy-es.aspx>
48. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. (2015a). *Spotřebitelské dotazy*. Dostupné na: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/spotrebitelske-dotazy.aspx>
49. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. (2015b). *Zpráva o činnosti SZPI za rok 2014*. Dostupné na: file:///C:/Users/%C5%A0t%C4%9Bp%C3%A1nka%20Kopeck%C3%A1/Downloads/SZPI_VZ_2014_final.pdf
50. Státní zemědělská a potravinářská inspekce. (2015c). *Vybrané předpisy ČR*. Dostupné na: <http://www.szpi.gov.cz/vybrane-predpisy-cr.aspx?q=Y3BpPTE%3d>
51. Suková I. (2014). *Označování potravin – průvodce pro spotřebitele*. Dostupné na: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace/Oznacovani%20potravin%20-%20posledni%20verze%20web.pdf>
52. TRIA, v.o.s. (2014). *Samolepky – online objednávka*. Dostupné na: <http://www.eprinting.cz/tisk/samolepky/>
53. Usnesení vlády ČR ze dne 8. ledna 2014 č. 25 k návrhu Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014 – 2020. Dostupné z: http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/Benes/SBPV_14_20_web.pdf
54. Vošmerová P. (2014). *Označování potravin*. Dostupné na: cit.vfu.cz/vapl/mmp/prednasky/11.%20Oznacovani%20potravin.pptx
55. Výzkumy.cz. (2014). *Limity marketingového výzkumu*. Dostupné na: <http://vyzkumy.cz/uvod-do-marketingoveho-vyzkumu>
56. Vyhláška č. 450/2004 Sb. o označování výživové hodnoty potravin. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/ostatni/100065039.html>

57. Zákon o ochraně spotřebitele 1992, 2015. Dostupné na:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=634~2F1992&rpp=15#seznam>
58. Zákon o potravinách a tabákových výrobcích 1997, 2015. Dostupné na:
http://eagri.cz/public/web/file/336866/Informativni_text_uplneho_zneni_zakona_o_potravinach_k_1._lednu_2015.pdf
59. Zákon o veterinární péči 1999, 2015. Dostupné na:
http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_zakon-1999-166-viceoblasti.html
60. Zdravá potravina. (2015). *Seznam ěček*. Dostupné na:
<http://www.zdravapotravina.cz/seznam-ecek>

8. Seznam použitých obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1: Koordinace zainteresovaných skupin	9
Obrázek č. 2: Největší plocha a velikost písma, povinné údaje	15
Obrázek č. 3: Seznam alergenů	19
Obrázek č. 4: Vzorový příklad pro uvádění výživových údajů - obal sušenky Oreo.....	28
Obrázek č. 5: BIO logo (tzv. biozebra)	29
Obrázek č. 6: Správná etiketa biopotraviny	30
Obrázek č. 7: Povinné evropské logo – bio list.....	30
Obrázek č. 8: Loga ekoznačení České republiky a Evropské unie	31
Obrázek č. 9: Logo značky KLASA	31
Obrázek č. 10: Logo Regionální potravina	32
Obrázek č. 11: Logo Zaručená tradiční specialita.....	32
Obrázek č. 12: Logo Chráněné zeměpisné označení.....	33
Obrázek č. 13: Logo Chráněné označení původu	33
Obrázek č. 14: Schéma legislativního procesu.....	66
Obrázek č. 15: Navržené logo pro Českou republiku	67
Obrázek č. 16: Navržené logo na obale Farmářského másla.	67
Obrázek č. 17: Navrhované logo na obalu jogurtu firmy Danone.	68
Obrázek č. 18: Návrh loga Česká potravina.....	69
Obrázek č. 19: Propisky AMELI.....	71

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Éčka v potravinách	23
Tabulka č. 2: Otázka č. 1	39
Tabulka č. 3: Otázka č.2	40
Tabulka č. 4: Otázka č. 3	41
Tabulka č. 5: Otázka č. 4	42
Tabulka č. 6: Otázka č. 5	43
Tabulka č. 7: Otázka č. 6	44
Tabulka č. 8: Otázka č. 7	45
Tabulka č. 9: Otázka č. 8	46
Tabulka č. 10: Otázka č. 9	47
Tabulka č. 11: Otázka č. 10	48
Tabulka č. 12: Otázka č. 11	49
Tabulka č. 13: Otázka č. 12	50
Tabulka č. 14: Otázka č. 13	51
Tabulka č. 15: Otázka č. 14	52
Tabulka č. 16: Otázka č. 15	53
Tabulka č. 17: Otázka č. 16	55
Tabulka č. 18: Otázka č. 17	55
Tabulka č. 19: Otázka č. 18	56

Tabulka č. 20: Otázka č. 20.....	58
Tabulka č. 21: Otázka č. 21.....	59
Tabulka č. 22: Otázka č. 22.....	59
Tabulka č. 23: Otázka č. 23.....	60
Tabulka č. 24: Otázka č. 24.....	61
Tabulka č. 25: Otázka č. 25.....	62
Tabulka č. 26: Otázka č. 26.....	63
Tabulka č. 27: Cenové nabídky firem PRO HM Systems, RAFO a TRIA, v.o.s.....	68
Tabulka č. 28: Celková kalkulace nákladů na vzorový seminář v Českých Budějovicích.....	71

Seznam grafů:

Graf č. 1: Otázka č. 1.....	40
Graf č. 2: Otázka č. 2.....	41
Graf č. 3: Otázka č. 3.....	42
Graf č. 4: Otázka č. 4.....	43
Graf č. 5: Otázka č. 5.....	44
Graf č. 6: Otázka č. 6.....	45
Graf č. 7: Otázka č. 7.....	46
Graf č. 8: Otázka č. 8.....	47
Graf č. 9: Otázka č. 9.....	48
Graf č. 10: Otázka č. 10.....	49
Graf č. 11: Otázka č. 11.....	50
Graf č. 12: Otázka č. 12.....	51
Graf č. 13: Otázka č. 13.....	52
Graf č. 14: Otázka č. 14.....	53
Graf č. 15: Otázka č. 15.....	54
Graf č. 16: Otázka č. 16.....	55
Graf č. 17: Otázka č. 17.....	56
Graf č. 18: Otázka č. 18.....	57
Graf č. 19: Otázka č. 20.....	58
Graf č. 20: Otázka č. 21.....	59
Graf č. 21: Otázka č. 22.....	60
Graf č. 22: Otázka č. 23.....	61
Graf č. 23: Otázka č. 24.....	62
Graf č. 24: Otázka č. 25.....	63
Graf č. 25: Otázka č. 26.....	64

9. Příloha

Dotazník

Povinné údaje na obalech potravinářských výrobků

Vážení respondenti, jmenuji se Štěpánka Kopecká a jsem studentkou Ekonomické fakulty, oboru Obchodní podnikání na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Touto cestou bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který se zabývá povinnými údaji na obalech potravin. Tím, jak spotřebitelé vnímají povinné údaje, kterým dávají přednost, a co je pro ně rozhodující při koupi potravin a jakým způsobem zlepšit orientaci ve složení potravin.

U otázek vybírejte prosím pouze jednu možnou odpověď (mimo označených otázek s více možnými odpověďmi). Vaše odpovědi prosím zakroužkujte, nebo doplňte. Odpovědi jsou anonymní a výsledky z tohoto dotazníku budou použity pro zpracování bakalářské práce na téma Povinné údaje na obalech potravinářských výrobků.

V případě dotazů či připomínek mě prosím kontaktujte na kopecka.stepanka@email.cz. Předem děkuji za čas strávený vyplňováním dotazníku.

1) Kde nejčastěji nakupujete potraviny?

- Albert
- Billa
- Penny
- Tesco
- Lidl
- Globus
- Kaufland
- Delvita
- Žabka
- Flop
- Coop (Jednota, Terno, Discont, Tuty, Tip)
- Norma
- Pramen
- Hruška
- Jiné (Prosím doplňte.):

.....

2) Víte, které údaje na obalech potravin jsou povinné?

Ano. Prosím uveďte:

.....

.....

Ne.

3) Víte, které údaje na obalech potravin jsou dobrovolné?

Ano. Prosím uveďte:

.....
.....

Ne.

4) O které údaje na obalech potravin se nejvíce zajímáte? (Zaškrtněte prosím max. 3 odpovědi.)

- Název obchodní firmy
- Název potraviny
- Čisté množství
- Seznam obsažených složek
- Země nebo místo původu
- Způsob uchování potravin
- Datum použitelnosti/ minimální trvanlivosti
- Údaje o množství hlavní složky
- Obsah alkoholu u nápojů
- Výživové údaje
- Jiné. Prosím uveďte:

.....
.....

5) Zajímáte se o výživové složení potravin?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne, není to pro mě důležité.

6) Víte, které látky jsou uváděny ve složení výživových údajů?

- Ano. Prosím uveďte:

.....
.....

- Ne

7) Zajímáte se u potravin o název obchodní firmy?

- Ano. Prosím uveďte důvod:

.....
.....

- Ne

8) Zajímáte se o údaj o čistém množství?

- Ano
- Ne
- Nevím, co tento údaj znamená

9) Víte, jak se řadí suroviny a látky obsažené v potravině?

- Vzestupně podle hmotnosti
- Sestupně podle hmotnosti
- Vzestupně podle abecedy
- Sestupně podle abecedy

- Nezáleží na pořadí

10) Znáte některé ze 14 hlavních alergenů, které musí být uváděny na obalech potravin?

- Ano. Prosím uveďte:

.....
 .....

- Ne

11) Musí být alergeny na obalech potravin zvýrazněny?

- Ano
- Ne

12) Zajímáte se o Éčka uvedená na obalu potravin?

- Ano. Uveďte prosím důvod:

.....
 .....

- Ne

13) Je povinné uvádět zemi původu u mléka?

- Ano
- Ne

14) Dal/a byste přednost zvýraznění na obalu potravin země původu a jeho umístění v blízkosti názvu potraviny?

- Ano
- Ne

15) Všímate si na obalech potravin způsobu uchování potravin?

- Ano
- Ne

16) Jsou pro Vás informace na obalech potravin dostatečně přehledné a čitelné?

- Ano
- Ne. Prosím uveďte, jak byste tuto skutečnost zlepšil/a:

.....
 .....

17) Dohledáváte si podrobnější informace o potravinách?

- Ano
- Ne. Prosím přejděte na otázku č. 18.

Pokud ano, kde je nejčastěji nalézáte? Prosím, uveďte konkrétně.

- Internet:.....
- Knihy,
brožury:.....
- Časopisy:.....
- Vzdělávací projekty:.....
- Mobilní aplikace: .....
- Spotřebitelské testy:.....
- Televizní nebo internetové seriály:.....
- Jiné: .....

18) Myslíte si, že by spotřebitelé dali přednost pořadům v různých médiích (televize, internet, rádio, atd.) zaměřeným na rozbor složení potravinových produktů?

- Ano
- Ne

19) Máte nějaké další návrhy na zlepšení informovanosti týkajících se údajů na obalech potravin? Prosím uveďte.

.....
.....

20) Jaké je Vaše pohlaví?

- Muž
- Žena

21) Kolik Vám je let?

- Do 20 let
- 21 – 25 let
- 26 – 35 let
- 36 – 40 let
- 41 – 50 let
- 51 – 60 let
- 61 a více

22) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- ZŠ
- Střední odborné bez maturity
- Střední odborné s maturitou
- VOŠ
- VŠ

23) V jakém kraji bydlíte?

- Hlavní město Praha
- Karlovarský kraj
- Moravskoslezský kraj
- Plzeňský kraj
- Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Ústecký kraj
- Jihočeský kraj
- Královehradecký kraj
- Olomoucký kraj
- Středočeský kraj
- Zlínský kraj
- Pardubický kraj

24) Kolik obyvatel má obec, ve které bydlíte?

- Do 300 obyvatel
- 301 - 500
- 501 – 1 000
- 1 001 – 5 000
- 5 001 – 10 000
- 10 001 a více